

Jó Pajtás

2018. XI. 15.

72. évf., 32. szám

*Horgosi
tehetségek:
Tillinkó Luca
bátyjával,
Hunorral*

*SZAVALÓVERSENYÜNK UTÁN
A vajdasági magyar költészetet
ünnepeltük Udvarnokon*

*MÚLTIDÉZŐ
Százhetvennégy éve, hogy Magyarországon
hivatalos nyelv a magyar*

*REJTVÉNYES KIRÁNDULÁS
Képzőművészeti fejtörő*

*JÁTSSZUNK EGYÜTT KARÁCSONYIG!
6 hét – 6 kérdés – 12 ajándék*

8. SZÜCS IMRE GYERMEKVERS- ÉS PRÓZAMONDÓ VERSENY

Vannak élő költők, akik akár meg is hallgathatják a gyermekprodukciókat

Díszvendégünk Csík Mónika költő volt

Negyven vajdasági általános iskola szavalóinak, felkészítőinek és kísérőinek hála, magyar szótól volt hangos múlt szombaton az udvarnoki Szent Száva iskola kihelyezett tagozata. Ott rendezte meg ugyanis szerkesztőségünk a 8. Szűcs Imre Gyermekvers- és Prózamondó Versenyt a Magyar Szó Kft., a Vajdasági Magyar Művelődési Szövetség, a Vajdasági Magyar Versmondók Egyesülete és a bégaszentgyörgyi község hathatós támogatásával. Újra magyar szó hallatszott tehát a verseny névadójának szülőfalujában, ahol már sok éve megszűnt a magyar nyelvű oktatás.

A rendezvényt Csík Mónika költő, lapunk munkatársa nyitotta meg, aki kifejtette, a gyerekeknek érdekes megmutatni, hogy vannak élő költők, akik akár el is jöhetnek és meg is hallgathatják a produkciójukat. A nap folyamán – a zsűrizés egyébként várokozással teli perceiben – az egybegyűlteket bevonásával bemutatta a Szekrénylakók című kötetét. Egyfajta író-olvasó minitalálkozó volt ez, ami megadta a nap fénypontját.

Az egybegyűlteket a vendéglátók részéről Dejan Melar üdvözölte, majd megkezdődött a vetélkedő. Az általános iskolás korosztályt négy csoportba osztva hallgatták meg a jelenlevők a legkisebbektől az idősebbek korosztálya felé haladva.

A díjazottak

A 16 helységről érkező kisiskolás Vajdaságban született költők, írók műveit adta elő, ami valójában a rendezvény mottója is. A teljesítményt a Molnár Krekity Olga, Barta Júlia, Kovács Jolánka összetételű zsűri értékelte. A díjazottak a kiadóink köteteiből készült csomagot kapták ajándékba. A korábbi évekhez hasonlóan a zsűri elnöke értékelte a látottakat,

Csík Mónika

JÁTSSZUNK EGYÜTT KARÁCSONYIG!

6 hét - 6 kérdés - 12 ajándék

Nyerd meg te a főnyereményt, a Huawei-táblagépet

Íme karácsonyi nyereményjátékunk harmadik szelvénye, amit a múlt hetihez hasonlóan ki kell tölteni és megőrizni. Amikor hat darab szelvény megjelenik november 1., 8., 15., 22., 29. és december 6. napján, már egész közel járunk majd karácsonyhoz.

A hat szelvényt borítékba kell zárni, lecímezni és elküldeni címünkre: Jó Pajtás, 21 000 Novi Sad, Vojvode Mišića 1. Úgy határoztunk, hogy egy hiányzó szelvényt megbocsátunk, tehát legalább öt szelvényt kell beküldeni ahhoz, hogy részt vehessetek a sorsoláson. Az utolsó szelvény megjelenése után, december 6-a után várjuk a borítékokat, melyeknek legkésőbb december 14-éig (12 óráig) kell szerkesztőségünkbe érkezniük ahhoz, hogy dobozba kerüljenek és részt vegyenek a sorsoláson. A sorsolás eredményét a december 20-án megjelenő félévzáró, karácsonyi duplaszámunkban tesszük közzé, így nagy eséllyel a fenyőfa alá kerülhet a nyeremény.

Főnyeremény egy Huawei T3 10-táblagép (értéke 20 ezer dinár, technikai jellemzői: 9,6", 2 GB memória...),

hat T'nB vezeték nélkül számítógépegér, két féléves Jó Pajtás-előfizetés, három Jó Pajtás-falinalptár Jó Pajtás feliratú bögrével és tollal.

Milyen különleges cukor díszíti a karácsonyfát??

Neved

Iskolád, osztályod, helység

3. szelvény

hallottakat, és igyekezett hasznos tanácsokat adni a jelenlevőknek.

Az eredmény a következőképp alakult: az első és második diákok mezőnyében legjobbnak bizonyult a szabadkai Benák Lúcia, második a muzslyai Csiszár Richárd, harmadik a zentai Nagy Tamás.

A harmadikos és negyedik diákok korcsoportjában első díjat nem osztottak, viszont a második helyezésem a temerini Tóth Vilmos és a tornyosi Szarka Hanna osztozott, a harmadik pedig a zentai Pribičević Tara Blanka, különdíjas a zentai Lovas Jázmin.

Az ötödikes és hatodikos tanulók közül első díjjal jutalmazták a zentai Szarka Kittit, második helyezett lett a temerini Zakinszky Regina, a

Családias hangulatban hallgattuk a produkciókat

Sutus Áron

harmadik díjat az óbecsei **Horváth Kinga** vehette át, különdíjas a pacséri **Alács Varró Emese**.

A hetedik és nyolcadikos diákok közül a legjobban a muzslyai **Kormányos Ákos** teljesített, őt követte a temerini **Tóth Katarina** és a tordai **Sági Eléna**, különdíjas a zentagunarasi **Csincsák Bence**.

A verseny fődíját a csókai **Jaksa Dominika** érdemelte ki, és meghívást kapott a jövőre megrendezésre kerülő kishegyési Szép Szó táborba.

Idei rendezvényünk zavartalan lebonyolításához a Vajdasági Magyar Művelődési Szövet-

ségre is számíthattunk, noha már tavaly is hozzászolgált a rendezvény sikeréhez. **Sutus Áron** elnök szerint nagy öröm, hogy a Bánságban mennyi tehetség tud megmutatkozni, és mekkora pedagógusi, szülői és versfelkészítői munka van mindez mögött. – Mekkora alázat és mekkora öröm a szülő, a tanár, a gyermek részéről! – mondta.

Végezetül rendezvényünk ötletadója, életre hívója, a kishegyési **Pál Károly** szólt a jelenlevőkhöz, megköszönte a sok igyekezetet, azt, hogy épp Udvarnokon szavalnak magyar nyelv-

ven gyerekek, ott, ahol nagy veszélyben van a nyelv. A díszoklevelet és könyvcsomagot Pál Károly és **Lázár Jenő** adta át a díjazottaknak.

A helyszínen a tanárok és tanulók nagy érdeklődést tanúsítottak a Forum Könyvkiadó standja és kiadványai iránt, sokan vásároltak is a szébbnél szébb kiadványokból.

Kép és szöveg: Nagy Magdolna

Jövő heti számunkban visszakanyarodunk a 8. Szűcs Imre Gyermekvers- és Próza-mondó Versenyhez.

Jaksa Dominika, a csókai Jovan Popović Általános Iskola iskola diákja nem remélte, hogy Udvarnokról hazaviszi a fődíjat, az egyhetes nyári táborozást a kishegyési Szép Szó táborban.

– Nem számítottam arra, hogy én kapom meg a verseny fődíját. Bogdán József Ima az elmenőként című alkotását mondtam el, és próbáltam a legjobb módon előadni a közönség és a zsűri előtt. Teljesen beleéltem magamat a versbe, és sokat is gyakoroltam. Felkészítőtanárom **Tóth Livia**. Több alkalommal részt vettem versenyeken, de erre először jelentkeztem. Máskor is jönni fogok, hiszen a díj még jobban felbátorított.

Jaksa Dominika

Benák Lúcia, a szabadkai Október 10. iskola másodikos a legfiatalabb korcsoport győztese lett.

– Jódal Rózsa Kalandom a Pícel című versét szavaltam, amelyet a tanító néni választott nekem. Körülbelül két hétig gyakoroltam a verset, anyukám és apukám is segített. Nagyon örülök, hogy első lettem, de nem goldoltam volna, hogy engem választ a zsűri, hiszen szerintem mindenki nagyon jól szavalt. Nagyon izgultam, de amikor kiálltam elmondani a verset, akkor határozott voltam. Már több versenyen is részt vettem, és továbbra is tervezek versenyekre jár-

Benák Lúcia

ni. Én azért szeretek szavalni, mert akkor nagyon jól érzem magam.

Kormányos Ákos, a muzslyai Szervó Mihály iskola hetedikese a legidősebb korcsoport győzteseként térhetett haza Udvarnokról.

– Nem először veszek részt ezen a versenyen, harmadszor jövök. Az idén Kosztolányi Dezső A kalap című versét készítettem el, hiszen nagyon megtetszett a szövege. Az első ötlet az volt, hogy egy prózát mondok, de nekem az nem annyira tetszett, mint ez a vers. Három hétig készültem a versenyre, Kovács Jolánka volt a felkészítőm.

Kormányos Ákos

Tóth Katarina, a temerini Kócai Imre iskola hetedikese is a verseny visszatérője.

– Nehéz volt választani, valójában én egy verset találtam, de a magyartanárnom azt mondta, hogy szerinte az egy kicsit komoly számomra, így közösen Bencsik Orsolya Ó, a ribiszke című művének részletében egyeztünk meg. Szerintem az én koromhoz ez egy nagyon jó választás, és az tetszik benne, hogy egy kicsit gúnyolódós. Én jobban szeretek prózát mondani, mint verset. Fontosnak tartom a szavaltat, mert azzal ápoljuk anyanyelvünket.

Kép és szöveg: Fehér Ildikó

Tóth Katarina

A Fölszállott a páva ragadta magával

Énekel, hegedül, zongorázik, néptáncol az ötödikes horgosi Tillinkó Luca, nemrég pedig elnyerte a Nemzet Fiatal Tehetségeiért Ösztöndíjat

Horgoson meglehetősen elterjedt a Tillinkó, vagy még inkább a Tilinkó vezetéknev, de kevés olyan ígéretes tehetség van, mint Tillinkó Luca. Talán találkoztatok már vele személyesen is a Szőlő, síp, szőlő!-on, esetleg más népzenei rendezvényen láttátok táncolni, hegedülni, énekelni, rajzpályázat eredményhirdetésén üdvözölhettétek, esetleg zongorázni hallottátok. Merthogy sokoldalú fiatal lány, de „ezerarcú” tehetsége ellenére leginkább az énekléshez vonzódik.

Bartók Béla is felfedezte

Horgos nem túl nagy település, de gazdag néprajzi hagyományai vannak. Neves magyar írók, költők fordultak meg ott az elmúlt évszázadokban, és Bartók Béla is felfedezte magának az itt őrzött népdalkincset kiterjedt gyűjtései során, melyet aztán átadott az utóknak. Talán nem véletlenül viseli épp Bartók Béla nevét a horgosi magyar művelődési egyesület, melynek napjainkban hihetetlenül sok, majdnem 500 tagja van, pártoló tagjainak száma még nagyobb. A legkisebbektől az idősekig minden korosztályt felölel.

Luca a Kárász Karolina iskola ötödik osztályosa, 15-en vannak az osztályban. Szereti az iskolát: a matematikát és a magyart legjobban, no azért a zene és a rajz is mindenképp a kedvencek közé tartozik.

– Kiskoromban, 3-4 évesen elkezdtem énekelni – vallja a kezdetekről édesanyja és bátyja, Hunor társaságában, amikor meglátogattuk horgosi családi házukban. – Később táncoltam, és egy táborban megtanultam egy dalt, amit ott-hon elénekeltem. Anyuéknak nagyon tetszett, azt mondták, az énekléssel nagyon jó lenne foglalkozni. 2015-ben megalapítottuk a Fülemlüle leánykórust, és azután, 2017-ben szólóénekelni kezdtem. Közben a Tücsök zenekarban hegedülök, de szólóhegedűsként is versenyzek, a Kőketáncra, a Talentumba is, az ÁMV-re is

Hunor és Luca édesanyjakkal

rendszeresen járok, akár egyénileg, akár csoport tagjaként.

Az eredmény nem maradt el, mivel a sok-sok dicséző oklevéllel szinte be lehet teríteni egy asztalt.

– Sok versenyre eljutottam – meséli Luca –, és ahol tudtam, ott jó eredményt mutattam fel.

Itthon, de Magyarországon is megfordult vetélkedőkön, legtöbbször igazán szép eredménnyel tért haza.

– Nekem a Miskolcon megrendezett 9. Dunán innen, Tiszán túl Kárpát-medencei Ifjúsági Népművészeti Tehetségkutató marad különösen emlékezetes. Nagyon megörültem, hogy kiemelt arany díjban részesítettek. Könyvet, CD-t, hajcsatot kaptunk az oklevél mellett.

Luca sok más kortársával együtt tagja a helybeli Bartók Béla Magyar Művelődési Egyesületnek is. Az éneklésre Bagi Valentina tanítja, tudását pedig nemcsak szólóénekekben, hanem a Fülemlüle leánykórusban is kamatoztatja. És ez nem minden.

– A népdalok iránti vonzódásom a Fölszállott a pávához kötődik, ugyanis néztük az adásokat, és nagyon szurkoltunk Csizmadia Annának. Akkor különösen örültem, amikor horgosi dalt énekelte. Később találkoztam Annával. Úgy, hogy

elmentünk egy koncertre, s ott énekelte. Odajött hozzánk, és a Fecském, fecskémet elénekeltem vele. Különben ez a kedvenc dalom.

Lucát ebben a tanévben egy újabb nagy öröm érte. Elnyerte a Nemzet Fiatal Tehetségeiért Ösztöndíjat. Ennek az ösztöndíjnak köszönhetően Csizmadia Anna foglalkozik vele, anyagi részét pedig viselet, valamint hangszer vásárlására fordíthatja. A viselet füzési lesz, ruha és cipő egyaránt, Magyarországon varratatják majd a viseletet. Az ösztöndíj nagyon sokat segít, de maga az átadás is nagy élmény volt. Budapesten október 5-én adták át a nagyszámú nyertesnek az Emberi Erőforrások Minisztériumában. Hangulatos fogadásban részesítették a nyerteseket, akik az Országház épületét is bejárhatták.

Luca számára ez hatalmas élmény volt. Édesanyja hívta fel végezettel a figyelmünket, hogy ezt az ösztöndíjat minden év elején kiírják, vajdaságiak is bátran pályázhatnak, amennyiben eleget tesznek a kritériumoknak. Ráadásul a vajdaságiak számára külön pályázatot is nyitnak, ami ősszel is nyitva áll!

Talán nem véletlenül, hiszen vidékünkön több, Lucához hasonló tehetség csillog, akiknek a fejlődésére érdemes odafigyelni.

Kép és szöveg: Nagy Magdolna

A hegedű is nagy kedvenc

Luca a család kedvencével, a német juhászzal

A János vitéz Óbecsén

Ki ne ismerné Petőfi elbeszélő költeményét: a kukoricaföldön talált gyermek, Jancsi és az árva lány, Iluska szép történetét, kik végül Tündérországban újra találkoznak? Legújabbban a nagybecskereki Madách Színház állította színpadra a daljátékot.

Bevallom, nagyon kíváncsi voltam, vajon hogyan fogják előadni Petőfi Sándor oly sokszor játszott elbeszélő költeményét. Kacsoh Pongrác János vitéz daljátékához folyamodtak, melyet Petőfi Sándor elbeszélő költeménye alapján 1903-ban írt meg Bakonyi Károly író Heltai Jenő verseinek a felhasználásával.

Az óbecsei Petőfi Sándor Magyar Kultúrkör színháztermében november 3-án mutatkozott be a nagybecskereki társulat. Az előadást **Vencel Valentin** rendezte,

szereplők: **Váci Nándor** (Kukorica Jancsi), **Kamrás Annamária** (Iluska), **Vučković Rózsika** (a gonosz mostoha), **Balázs György** (strázsamester), **Váci Zsolt** (Bagó), **Balázs József** (a falu csőse), **Pósa Andrija** (gazda), **Izelle Károly** (a francia király), **Rontó Márta** (a francia királykisasszony), **Jenovai János** (Bartalo, udvari tudós), **Dutina Vilma**, **Dudás Karolina** (udvari dámák), **Kelemen Imre**, **Kósa Zoltán** (tábornokok), **Márton Leonárd**, **Pósa Andrija**, **Farkas Roland**, **Vučković Bojan** (huszárok), továbbá **Mezei Mónika**, **Kamrás Szonya**, **Szabó Szintia**, **Kiss Gizella**, **Szabó Szimóna**, **Rontó Kata** (tündérek)...

A diákoknak is tetszett a daljáték, ugyanis az előadás után találkoztunk a kultúrkör előtt álló Petőfi-szobornál: a severes **Dániel Klárával**, **Dániel Katalinnal**, **Tripolszki Blankával**, a petőfis **Tarján Orsolyával**, **Tarján Violával** és **Károlyi Egonnal**.

A francia királynál

Klárának tetszett az előadás, különösen a főszereplők.

– Mindjárt az elején Jancsi megölelte Iluskát – emlékezik vissza Klára –, s ez olyan megható és szép volt! Meg Iluska öltözeke is tetszett: a szűk, testhezálló nadrág, a piros tornacipő, a mai divat szerint öltözött. A francia király beszédén jókat lehetett nevetni. Végül János vitéz megtalálta Iluskát Tündérországban, olyan szépek voltak a tündérruhában!

Katalinnak a megható részek tetszettek.

– Iluska már halott, s ez olyan szomorú volt. János vitéz éneke, a Kék tó, tiszta tó kezdetű is nagyon megható volt. S a gonosz mostoha sem olyan volt, mint a János vitézben olvastam, teljesen másként viselkedett, mint az elbeszélő költeményben: kacérkodott, táncolt...

Blanka még csak harmadikos, nem olvasta a János vitézt, de neki is tetszett az előadás.

– Tetszett, mikor a végén jöttek a tündérek a szép tündérruhában, énekeltek. Mikor Jancsi haza akart menni, kinevették. Jókat lehetett nevetni. Tetszett az Egy rózsaszál szebben beszél kezdetű dal.

Orsolya már ötödikben olvasta Petőfi elbeszélő költeményét, s össze tudta hasonlítani a daljátékkal.

– Nekem is tetszett, hogy a mondanivalójukat a színészek elénekelték. Meg a francia király is humorosan viselkedett, Jancsit kukoricának nevezte. Meg nem királyhoz illően viselkedett. Meghatóan szép volt a végén, amikor a piros rózsát a tóba dobta, közben énekelte a Kék tó, tiszta tó kezdetű éneket.

Viola szerint is vicces is volt az előadás, de ugyanakkor szomorú is.

– Én még negyedikes vagyok, s nem olvastam az elbeszélő költeményt – mondja –, de nagyon örülök, hogy eljöttem megnézni az előadást, mert sokat tanultam belőle. Ezeket a dalokat még sose hallottam, nagyon tetszettek.

Egon már nyolcadikos, ő valamikor olvasta az elbeszélő költeményt.

– Ilyen feldolgozásban még nem láttam a János vitézt, csak olvastam valamikor ötödikben mint házi olvasmányt. Nekem tetszett. Különösen a dalok. Szerintem a vitézek terepsznű kabátja nem illett az előadáshoz. Budapesten láttam egy előadáson, hogy a vitézeknek aranyszínű piros kabát volt az öltözkük. Kár, hogy itt a huszárok nem voltak igazi vitézruhában.

Koncz Erzsébet

Szombati cserkészpörtya

Kora reggel gyülekeztek a temerini cserkészek az új templom udvarában, arra várva, hogy elkezdődjön az 1848/89-es szabadságharc kalandja. Minden cserkész előszedte azt a levelet, amelyet előző héten Kossuth Lajostól kapott. A levélben utasítás és feladatok voltak, amiket meg kellett oldani, majd a válaszokat rovásírással kellett leírni egy lapra. A gyülekező után megbeszéltük a vezetővel, hogy mire kell odafigyelni, hogyan tudjuk felismerni, hogy kiben bízhatunk a keretmese ideje alatt, és indult a kaland.

Az első feladatunk az volt, hogy meg kellett keresni Laborfalvi Rózát és Lebstücs Máriát, akiknek a feladatok megoldását (rovásírással írva) oda kellett adni. Ők nem hittek nekünk, ezért meg kellett

nekik mondani az előre megadott jelszót: „A magyarok Istenére esküszünk, esküszünk!”, amire a válaszuk az volt, hogy „Rabok tovább nem leszünk”. Meggyőződtek arról, hogy nem álruhás császári kémek, hanem bujdosó magyar honvédek vagyunk... A játék, de különösen akadálypálya nagyon izgalmas volt, mivel előző nap esett az eső. Nem kell mondani, hogy be kellett magunkat koszoszni a feladat

teljesítéséért. Mindenki derekasan kivette a részét a megmérettetésből, és a jutalom sem maradt el, megkaptuk az utolsó honvédezed zászlaját. Fáradtan, de elégedetten jutattuk el a zászlót Lebstücs Máriának, aki mindenkinek kiosztotta a császári menlevelet.

Merković Anna,
13. számú Árpádházi Szent
Erzsébet cserkészcsapat,
Temerin

Hajdújárasi rajzpályázat

A Rózsa Sándor Hajdújárás Civil Szervezet rajzpályázatot hirdet óvodás és általános iskolás gyerekek számára. A pályázat témája **KARÁCSONYI SZOKÁSOK A CSALÁDUNKBAN**. A beküldési határidő december 7-e. A rajzokat a következő címre várják: Rózsa Sándor Hajdújárás Civil Szervezet, Boris Kidrič 30., 24 414 Hajdújárás.

Eredményhirdetés december 16-án, az adventi ünnepeken.

A felfújható gömb alatt

Csillagles a szabadkai Széchenyi István iskolában

Gyermekzsivajtól volt hangos a szabadkai Széchenyi István Általános Iskola udvara október utolsó szombatján. Az alsós tanulók a tanítóik körül forogtak, és alig várták, hogy a csoportok beosztása után birtokba vegyék a tantermet. A *Csillagles*en nevű programon felfújható planetárium, űrhajómodellek, vetítések, teleszkópok, érdekes kísérletek, játékok, vízfesték, ceruzák, bolygók várták őket. Miután a kisdíjak hazamentek, a felsősök következtek, akik nagy kíváncsisággal mentek be a felfújható gömb alá. A gömbre csillagokat és bolygókat vetítettek. Olyan volt, mint egy igazi planetáriumban.

Az egyik teremben festő és rajzoló gyermekek fogadtak. **Kozma Laura** rajztanárnő irányításával dolgoztak. Voltak, akik a színező vagy a bolygómakettek mellett döntöttek. Minden csoportnál folyt a munka, suhogott az ecset. A másodikos diákok kiválasztották a kedvenc bolygójukat, lerajzolták, és a vetítőn látott kép alapján befestették. A fiúk a nagyobbakat szemelték ki, mint például a Jupiter, Szaturnusz. A lányok inkább a kék és a sárgás színű égitesteket festették meg. A tanító néni és a szabadkai tanítóképző egyetemistái is sokat segítettek a gyerekeknek.

A másik teremben is rajzfoglalkozás volt **Csikos Tímea** tanítónő és **Simonida Đorđević** rajztanárnő felügyeletével. Az iskola kelebiai épületének diákjai szorgosan festegettek. A legtöbb munka már kész lett és száradt. **Gál Angéla** tanítónő kísérte el a diákokat. A másodikosok közül **Szekula Brigitta**, a 2B és **Dudás Heidi Heléna**, a 2KM osztály tanulói elmondták, hogy mindketten nagyon szeretik a csillagokat, a bolygókat és a világűr. Ezeket le is rajzolják.

– Szeretek rajzolni, bolygókat is, meg ami nem valóság, csak mese. Egyszer lerajzoltam, hogy a szabadban a mókások karácsonykor ajándékot kaptak. Ilyen kis meséket szeretek, meg nagyon rövid, négymondatos szövegeket – mondta Brigitta.

Heléna főleg állatokat rajzol, és a Marsot is lefesti. Kíváncsi volt a többiek kész munkáira. Brigitta pedig elmesélte, hogy izgatottan várja, hogy bemenjen a planetáriumba. Heléna kedvenc bolygója a Jupiter, mert nagy és szép a színe. Brigitta pedig még nem tudta eldönteni, melyik égitestet szereti a legjobban.

– Vannak, amiket szeretek, csak nem tudom a nevüket. Azok hatalmasak. Nagyobbak, mint a Jupiter meg a Szaturnusz. Azok, amik nincsenek a mi galaxisunkban, hanem máshol – mosolygott a másodikos kislány.

A lányok után odaléptek hozzám a fiúk is, akik Heléna osztálytársai. **Hegedűs Zsombor** és **Huber Zsolt** is jókedvvel mesélte, hogy nagyon szeretik a világűr meg az űrlényes filmeket. Zsombor kedvence a *Csillagkapu* és a *Csillagok háborúja*, melyből Luke Skywalkerert tartja a legjobb szereplőnek. Zsolt is kedveli a történe-

A digitális planetárium előtt

tet, de ő inkább a *Bosszúállók* rajongója. Azt is megtudtam tőle, hogy a kedvenc superhőse a Vasember. Zsombor nagyon szeret bolygókat, autókat, superhősöket és állatokat rajzolni. Legtöbbször ceruzát ragad a kezébe. Zsolt kevesebbet alkot. Kedvenc bolygója a Föld. Zsombor azért várta a *Csillagles*t, hogy bemenjen a nagy gömbbe, leüljön, és nézze a kivetített égboltot. Erre Zsolt azt mondta:

– Én is azt várom, mint a Zsombi, hogy bemenjünk a gömbbe. Ő a barátom.

A 4KM diákjai közül **Csik Lara** és **Űrge Vanessza** beszélgetett velem. Mindketten izgatottan várták az eseményt, főleg a planetáriumot, mert még nem voltak ilyen programon. Lara állatokat, Vanessza pedig a macskákat, a kutyákat és a Földet örökíti meg szívesen színes ceruzái segítségével.

A nyilatkozó osztálytársak láttán **Töcsér Lén**a is odalépett hozzám. Mivel nagyon szereti a természetet, leginkább tavakat, folyókat, házat, fákat virágokat rajzol. A programból leginkább a prezentáció és a bolygókról szóló előadás érdekelte.

Végül, de nem utolsósorban **Márton Patrik**ot kérdeztem, aki szintén a 2KM tanulója. Arra a kérdésre, hogy érdekli-e a világűr, a következőket válaszolta:

– Igen, főleg a nagy bolygók, mert azokon laknak valakik. Lehet, hogy ezek az űrlények kihaltak, de lehet, hogy még élnek.

Az űrlényekről szóló filmeket is nézi néha, csak nem szereti a félelmetes részeket. Társaihoz hasonlóan a felfújható planetárium vonzotta a legjobban.

Továbbkísértem a vidám csapatot a folyosóra, ahol a szabadkai tanítóképző hallgatói

különböző labdajátékokat mutattak be nekik. Ezután benéztem egy vetítésre, ahol a kíváncsi szempárok érdeklődve meredtek a vetítőre, és gyorsan záporoztak a jobbnál jobb kérdések. **Jeszenszky Gábor** és **Jeszenszky Tibor** műszaki tanárok két teleszkópot is felállítottak az iskolában. Az egyiket egy tábla előtt, a másikat pedig a tanáriban helyezték el. Aki ebbe belenézett, le tudta olvasni a szabadkai városháza toronyórájáról a pontos időt.

A következő tanteremben érdekes kísérleteket láttam az elektromossággal, a mágnességgel és a vízzel kapcsolatban. Ezeket is a tanítóképzős diákok mutatták be a kicsiknek. Máshol játékok vártak. A gyerekek minden asztalnál számoltak, rajzoltak, dominóztak, játszottak, a jövődöbéli tanítók pedig segítettek nekik. Volt olyan tanterem is, ahol egy hosszabb filmet vetítettek a világűrről.

Végül beléptem a tornaterembe, ahol a zimonyi **Petar Vukmanović**, valamint **Varga Zoltán** fizikatanár és csillagász kalauzolta el a diákokat a végtelen csillagösvényekre. A digitális planetárium, melyet mindenki várva várt, Vukmanović úr és a belgrádi Természettudományi Kar jövőtáborából jutott el az iskolába. A zimonyi előadó célja, hogy minél több diák megtekintse a planetáriumot és az űrhajómodelleket. Varga Zoltán a magyarok tanulók körbevezetéséért felelt. **Burány Irén**, a szabadkai Széchenyi István Általános Iskola igazgatóhelyettese szerint a rendezvény elősegíti az ismeretek bővítését és fejleszti a képzelőerőt. Szerinte a diákok életre szóló élményekkel és jókedvvel térnek haza.

Nemcsak a gyerekek, hanem jómagam is elégedetten tértem haza a tartalmas délelőtt után.

Kép és szöveg: Szalma Brigitta

A pénz nem boldogít

A város lakói szép őszi reggelre ébredtek. Az iskolában a tanárok elhatározták, hogy sétálni viszik a tanulókat a természetbe. A nebulók ennek nagyon megörültek. Útközben azonban történt valami, ami gondolkodóba ejtette őket.

Két embert pillantottak meg, akik az utcán, a hideg aszfalton ültek, és összebújva dideregtek. Nem kéregettek, de látszott rajtuk, hogy nincstelenek. Megsajnálta őket. Látták rajtuk, hogy fáznak és éhesek. Az egyik tanuló engedélyt kért tanárától, hogy odamehessen és beszélhessen velük. Megkérdezte tőlük, hogy hogyan tudnak boldogok lenni így együtt, mikor az utcán csövezenek. Válaszul azt kapták, hogy a boldogság nem pénzben mérhető, és habár így élnek mindennapjaikat, mégis kitartanak egymás mellett. A tanuló elmesélte ezt a többieknek, és eldöntötték, hogy gyűjtőakciót szerveznek, hogy segíthessenek rajtuk. Az iskolában kirakodóvásárt rendeztek, hogy aki megteheti, pénzt adományozhasson, kinőtt felnőtt ruhákat gyűjtöttek, és felkeresték a helyi segélyszervezetet is, hogy segítséget kérjenek. Ez az időszak még jobban összekovácsolta az iskolai közösséget, és aki csak tudott, segíteni próbált. Amikor összegyűlt a szeretetsomag, ismét sétatúrát szerveztek, hogy személyesen adják át a részterülő házaspárnak a sok-sok szeretettel összegyűjtött adományt. Ők annyira meghatódtak ettől, hogy sírva fakadtak. Először nem akarták elfogadni a segítséget, de végül beleegyeztek. Ekkor fogadták meg egymás előtt is, hogy megpróbálnak talpra állni és értelmet adni az életüknek. A gyerekeknek pedig hálások maradtak egy életre.

A segítségnyújtás szép cselekedet. Sohasem lehet tudni, hogy mi mikor szorulunk rá mások segítségére.

Kovács Noémi, 7. osztály, Móra Károly iskola, Szaján

Séta az őszi természetben

Egy őszi délután elmentünk anyukámmal sétálni.

Elindultunk a természetbe. Tele volt sok színben pompázó falevelekkel.

– Anya, mi ez a susogó hang? – kérdeztem.

– Ezek a levelek, ahogy ropognak a talpunk alatt, mikor rájuk lépünk – válaszolta anya.

A tél szelleme közeledik. A szél is kezdett fújni. Anyukámmal sokat neveltünk, játszottunk a színes avarban. Gyorsan elmúlt az idő. A nappalok rövidebbek, az éjszakák pedig egyre hosszabbodnak. Sötétedett, ezért hazaindultunk. Én azért szeretem az őszt, mert szépek a pompázó színei, de néha nem szeretem, mert borult az idő, és sokat esik az eső.

Engi Andrea, 4. osztály, Đuro Salaj iskola, Szabadka

Csalimese

Mentem az iskolába, és úgy éreztem, hogy a hátamra nőtt a táska. Akkorára megnőtt, mint egy óriás. Úgy megijedtem, hogy eldobtam a táskámat és elfutottam. Azt sem tudom, merre, csak futottam, futottam. Találkoztam egy macskával. A macska is hirtelen nagy lett, és megint csak futottam. Futottam, míg haza nem érttem. Anyukám nagy szemekkel nézte, mi történt, hogy ilyen rémült vagyok. Elkezdtem mesélni, mi is történt velem. Egyszer megszólalt, és azt mondta: Fiam, te csak képzelődsz, ezentúl csak mesét nézhetsz. Nem szóltam semmit, csak örültem, hogy hazaértem.

Törteli Alex, 3. osztály, J. J. Zmaj iskola, Magyarkanizsa

Mama, kérlek, meséld el nekem!

A nap beragyogott az ablakon, és a madarak csicsérgésétől volt hangos minden.

– Mama, meséld el, hogyan kezdődött az életem? – kíváncsian törtem meg a madarak hangos zaját.

– Gondoltál rám, vagy véletlen volt? – érdeklődtem tovább.

– Igen – válaszolta –, gondoltam rád hosszú kilenc hónapon át. Mi leszel, kisfiú vagy éppen kislány. Mi legyen a neved, lesz-e hajad. Már izgatottan vártuk, mikor érkezel! Kora tavasszal, egy gyönyörű reggelen jöttél a világra 3800 grammal és 55 cm-rel. Ez a nap más volt, mint a többi, már alig vártam, hogy karjaimba vehesselek. Nem tudnám megszámolni, megannyi boldog pillanatot hoztál az életembe. Az első kimondott szó, majd a többi, néha

szótár kellett hozzá, de ettől volt szép. A néhány álmatlan éjszaka, amikor a karomban aludtál. Az első lépés, aminek a bizonyítékai néhol még látszanak. Az ovi, ahol alma volt a jeled, majd az iskola. Lassan lezárul egy korszak az életedben. Mára már csak mind emlék. Gyönyörű emlék.

Én csak kérdezgettem, anya csak mesélt és mesélt. Talán egyszer majd tőlem is valaki ezt kérdezi.

Rácz Krisztián, 8. osztály, Cseh Károly iskola, Ada

Barátkoztam a Pál utcaiakkal

Egyik este nagyon álmos és fáradt voltam. Lehunytam a szemem és egyszer csak a grundon találtam magam.

Ott voltak körülöttem: Boka, Csónakos, Geréb, és a kis Nemecsek Ernő. Bemutakoztam nekik, azután kezet fogtunk. Mondták, hogy ők a Pál utcai fiúk. Kissé arrébb megláttam Janót, a grund órét és a kuttyját. A fiúk kicsit beszélgettek velem az iskoláról, barátaimról, azután javasolták, hogy válasszunk elnököt. Engem választottak. Mindenki gratulált, barátságos volt a hangulat. A kezembe adtak valamit, ami olyan volt, mint a gyurma. Gitt volt, és azt mondták, hogy mindennap meg kell rágni, mivel ez is az elnök feladata. Hát, ez nem nagyon tetszett! Azután elmentünk golyózni. Egyszer csak megjelentek a Pásztor fiúk. Nemecsek gurított. A Pásztor fiúk azt mondták: einstand, ami annyit jelentett, hogy elveszik tőlünk a golyót. Boka és én közbeléptünk és elzavartuk őket. Fenyegetőztek, hogy elveszik tőlünk a grundot. Délután csónakázni mentünk a Dunára. Terveztünk, hogy hogyan védjük meg a grundot.

Egyszer csak megszólalt az ébresztőóráam. Kinyitottam a szemem, reggel volt. Rádöbentem, hogy csak álmodtam az egészet, és a grund helyén az iskolám állt.

Kálóci Norbert, 6. osztály, József Attila iskola, Újvidék

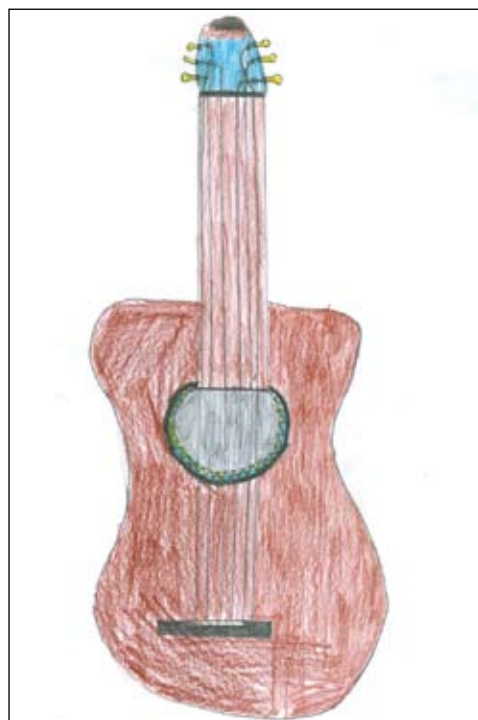
Ha én vadász lennék

Én nagyon szeretnék vadászni lenni.

Ha tényleg megtörténne, akkor egy nagy és erős fegyverrel mennék. Télen az állatokat megetetném. Nyáron halásznék, csónakáznék. Nagyon sokat lennék az erdőben, mocsár mentén, szavannában, tónál. Sokszor vadásznék elefántra, oroszlánra, őzre, nyúlra. Csak a beteg, idős példányokat lőném le, meg is etetném őket. Legszívesebben a barátommal, Benjáminnal mennék. Minden este kimennék a teleszkóppommal, és figyelném a Holdat. Erdőkben, hegyeken, barlangokban laknék.

Remélem, egyszer én is vadász leszek.

Varga Polyák Ákos, 4. osztály, J. J. Zmaj iskola, Szabadka

**Kedvenc
hangszerem
– Radu Dávid,
3. osztály, Vuk
Karadžić iskola,
Konak/Kanak**

A kedvenc játékom

Hurrá! Hurrá! Végre a kedvenc játékomról írhatok!

Kedvenc játékom a görkorsolya. Egyedül szoktam görkorsolyázni, általában minden este. Ez a korsolya olyan gyors, mint a villám. A színe élénk piros, szürke és fekete. Két éve kaptam, és mindjárt megszerettem, megtanultam korizni egy nap alatt. Amikor megkaptam, ugráltam örömben, és boldogan gondoltam arra, hogy milyen szerencsés is vagyok. Néha elhívom a barátaimat egy körre, és amikor elindulunk, jókedvűen lobog a hajam a szélben és érzem, hogy nem vagyok egyedül, szabad vagyok. Büszkeséggel tölt el, hogy én vagyok a leggyorsabb.

Mecserik Bianka, 4. osztály, Hunyadi János iskola, Csantavér

Feleltem...

Velem is történt már ilyen. Egyszer a történetártnő bejelentette a felelést. Azt mondta, hogy mindenkitől ötöst vár. Egy hetünk volt tanulni.

Teltek-múltak a napok, én pedig csak halasztgattam a felkészülést. Pénteken 11 órakor keltem fel, akkor jutott eszembe a töri felelés. Egy órány volt tanulni, de nem sikerült mindent megjegyezni. Elérkeztünk a szörnyű órához. Eleinte nem nagyon bújtam, mert szerencsére voltak önkéntesek. Én csak biztattam őket, hogy lassan, meg hogy húzzák az időt. Ők hárman ötöst kaptak. A tanárnő sorolni kezdett. Most már nagyon túrtam a táskámban. A tanárnő nem számolgatott, hanem akire gondolt, az repült felelni. Levente kiment, és egy négyest sikerült neki összekaparnia. Én a felelés alatt csak az órát bámultam, hogy mikor lesz vége az órának. Még 10 perc maradt, már nyugodni kezdtem, de mintha a tanárnő ezt megérezte volna, felszólított: Roni te vagy a következő. Szép lassan megindultam a tábla felé, közben bekötöttem a cipőfűzőm. Próbáltam húzni az időt. A tanárnő azt mondja:

– Akkor jöjjenek a kérdések...

Nagyon féltem. Az első nem is volt nehéz, na de a másodikra csak tekingettem. Szerencsére az osztálytársaim kisegítettek. Továbbra is csak az órát néztem, még 3 perc van. A többi kérdésre tudtam is, meg nem is a választ, no de a harmast sikerült kihúznom. Szerencsére a következő órán kijavítottam ötösré.

Ez volt az utolsó ilyen alkalom, hogy nem készültem. Megígértem magamnak, hogy ezután minden órára készülni fogok.

Balázs Ronald, 8. osztály, Sever Đurkić iskola, Óbecse

Egy barátság története

Még kicsi voltam, olyan négyéves lehettem, amikor megismerkedtem egy lánnyal, aki még mai napig is a legjobb barátnőm.

Amikor első nap bementem az óvodába, egy furcsa érzés fogott el, a szégyenlősség. Ez azonban megváltozott, amikor megláttam a barátnőmet. Tudomást is szereztem a nevééről, ami nem más, mint Hanna. Zöld

Az én városom

Maráci Lara, 2. osztály, J. J. Zmaj iskola, Magyarkanizsa

szeme van, szőke, rövid a haja, és alacsonyabb termetű. Igaz, külsőleg nem hasonlítunk egymásra, de annál inkább belsőleg. Kedves, megértő és szinte ugyanazok a gondolataink vannak. Több mást is megtudtam róla, például hogy hol lakik, van e házi kedvence, mit szeret, mit nem és mit sportol. Szép emlékeink vannak azóta. Sokat játszottunk, beszélgettünk, viccelődtünk, rejtékhelyeket építettünk, és oda bújtunk el. Elkezdődött az iskola. Elérkezett a tanulás, számolás, írás ideje. Ő sajnos másik iskolába iratkozott, méghozzá az Október 10-be. Nem mentünk egy osztályba, meg egy iskolába sem. Mivel ő most tízéves, én pedig tizenegy, ezért végképp nem mehetünk egy osztályba, de jó lenne, ha egy iskolába járnánk. Itt nem ért véget a történet, ugyanis a barátságunk folytatódott. Ugyanúgy barátkoztunk, szórakoztunk és a humorunk sem változott meg. Ahogy nagyobbak lettünk, megkedveltük a különféle táborokat, mivel ott új barátokat, tapasztalatokat és szórakoztató emlékeket gyűjtöttünk. Szeretünk együtt a konyhában sültögetni és főzőcskézni, habár nem mindig a legjobban sikerülnek terveink.

Sok szép közös emlékün van, és remélem, örökre legjobb barátnőnk leszünk.

Rizsányi Melánia, 5. osztály, I. G. Kovačić iskola, Szabadka

Kitartás

Mindig is szerettem a sportot. Mióta az eszemet tudom, azóta vonz bármiféle mozgás.

Kétéves koromban már fára másztam, és természetesen le is estem róla. A nyoma a mai napig meglátszik rajtam. Háromévesen kaptam az első kerékpárom, amit azonnal meg is tanultam hajtani pótkerék nélkül. Soha nem felejttem el, hogy az ötödik születésnapomon az egész család kiment a strandra és én aznap tanultam meg úszni. Anyukám mindig azt mondta, hogy a sport a véremben van. Az első sport, amivel komolyabban foglalkoztam, a karate volt. Itt a piros övig jutottam, de utána már nem volt kedvem járni, és abbahagytam. Ezután táncal kezdtem el foglalkozni, amiben szintén szép eredményeket értem el, de erre is csakhamar ráuntam. A foci vonzott leginkább, mióta csak az eszemet tudom. Nagyon sokáig rágtam a szüleim fülét, hogy írassanak be focira, de mivel ez csak Szabadkán van profi szinten, és én még kicsi voltam, nem mertek elengedni. Tavaly azonban megtört a jég, és beírtak a Spartakba, a női focicsapatba. Nagyon örültem neki és megfogadtam, hogy ha törik, ha szakad, kitartó leszek és profi focistává válok. Ez a kitartás sajnos nem sokáig tartott, pedig az edző szerint nagyon jól haladtam és sokat fejlődtem. Már nagyon megbántam, hogy a focit is abbahagytam. De még egyszer már nem merem kérni a szüleimtől, hogy írassanak vissza, különben is, most a tanulásra kell koncentrálnom, mivel nyolcadikos vagyok és pályaválasztás előtt állok.

Néha még a focis álmaim vissza-visszatérnek, de mivel nem vagyok elég kitartó, félek, soha nem fognak valóra válni.

Csepella Amina, 8. osztály, Hunyadi János iskola, Csantavér

Vonuló madarak

Jovana Ledenski, 4. osztály, EmArt Műhely, Szabadka

VILÁGÚR

Smiley a galaxishalmazból

Mosolygó arcra hasonlító galaxisformációt rögzített a Hubble űrteleszkóp. A NASA honlapjára kitett képen két sárga fényű égitest látható egy méregerős csillagpárikára emlékeztető fényív felett. A formáció egyesek szerint mosolygó arcot rajzolt a csillagok közé.

A fényív a NASA szerint egy galaxis, melynek alakját egy elhaladó, nagy tömegű gravitációs forrás deformálta és megnyújtotta.

A mosolygó arc az SDSS J0952+3434 galaxishalmazban található, a felvételt a Hubble WFC3-as kamerája készítette, miközben arra kereste a választ, hogyan születnek a csillagok. (MTI)

TUDOMÁNY

Nem volt görnyedt?

A neandervölgyi ember egyáltalán nem volt olyan hajlottan járó, esetlen figura, mint azt általában képzelik – ezt az ősember gerincének és bordakosarának háromdimenziós rekonstrukciója alapján állapították meg izraeli kutatók.

A Bar-Ilan Egyetem és az Ono Academic College kutatói egy izraeli barlangban talált neandervölgyi csontváz háromdimenziós modelljét készítették el a fosszilizálódott csontok CT-felvételei alapján. A szakértők szerint az eredmények arra utalnak, hogy a neandervölgyi ember felemelkedve járt, nagy mellkasa volt és főként a rekeszizom segítségével lélegzett.

A tanulmány szerint a neandervölgyi bordáinak iránya sokkal horizontálisabb volt, mint a modern emberé. A horizontális bordák és a nagy rekeszizom kombinációja arra utal, hogy a neandervölgyi ember a légzésben elsősorban a rekeszizomra támaszkodott, miközben a modern ember a rekeszizom munkájának és a bordák mozgásának

Neandervölgyi ember (Homo neanderthalensis) élethű modellje a Magyar Természettudományi Múzeumban 2011-ben

együttműködésére. A mellkas szerkezete azt is jelzi, hogyan mozgott, lélegzett, és milyenek voltak a neandervölgyiek egyensúlyozási képességei.

A neandervölgyiek az ősemberek 400 ezer éve megjelent, majd 30 ezer éve kihalt faja. Főként Európában és Nyugat-Ázsiában éltek, a mai Izrael területe volt elterjedési területük déli határvonala.

HADITENGERÉSZET

Ilyen tengeralattjárót még nem látott a világ

Egy francia hadiipari fejlesztő bemutatta új tengeralattjáróját, az SMX 31-et. Az Electric kódneven futó hajó formatervét a hosszúsárvány bálna alakja ihlette. Az állig felfegyverzett tengeralattjárón szinte minden automatizált: a működtetéséhez 15 fős legénység is elég. Több autonóm járművet szállíthat, így a haditengerészet akár anyahajóként is használhatja. A tengeralattjáró kettős burkolatának külső részét hatszögű mintázat borítja: ez tartalmazza az összes szenzort, ami a tájékozódáshoz szükséges. A belső belső burkolat kevésbé okos, viszont jóval strapabíróbb. A kettős burkolat lehetővé teszi, hogy a jármű 800 láb (243 méter) mélységbe is lemerülhessen.

A tengeralattjáró anyahajóként is funkcionálhat: több önjáró vízi járművet bocsáthat ki a hajótest hátsó részéből. Legalább 46 torpedót és rakétát szállíthat, és robotrepülőgépeket, amiket a NATO a szíriai légicsapásoknál vetett be. Függőleges indításra alkalmas rakétasilói és horizontálisan rögzített kilövőcsövei is vannak. Ilyen széleskörű funkciók és ilyen fegyverarszénál mellett meglehetősen kicsi: 70 méter hosszú, és 3400 tonna a vízkiszorítása. Egyszerre akár 45 napot is tölthet a tengeren, 20 csomós (37 kilométer/óra) sebességgel haladva. Ennek az a trükkje, hogy a járművet 15 fős legénység működtetheti, holott a hasonló méretű hajókon általában több mint hatvanan vannak. (Popular Mechanics)

VIDEO

Elhunyt Super Mario névadója

Nem kérdés, hogy a játékvilág egyik legnépszerűbb és legnagyobb hatású karaktere Super Mario. A Nintendo által életre keltett vízvezeték-szerelő 1985. szeptember 13-án lépett színre, és több mint száz játékban jelent meg az évek során, ezek közül 84-ből több mint egymillió darabot adtak el.

A nevét egy Mario Arnold Segale nevű üzletember (a képen) után kapta, aki a közelmúltban hunyt el 84 éves korában. Ő volt a tulajdonosa annak a Seattle-i ingatlannak, ahol az első játék készült. A legendák szerint egyszer őrzöngve rohant be a fejlesztőirodába a lakbér késedelmes befizetése miatt, és a projekt vezetőit annyira megragadta az alacsony, nadrágtartós alak temperamentumos személyisége, hogy végül róla nevezték el az addig Jumpman néven futó karaktert. Állítólag még a figura külsejét is megváltoztatták a hatására.

Mario Arnold Segale egyébként nem kereste a nyilvánosságot, de nem is bánta, hogy róla nevezték el a nagy karriert befutó, hozzá hasonlóan olasz származású vízvezeték-szerelőt.

Őszből a télbe

Kelet-Európa felől minden őszi menetrendszerűen érkeznek a *vetési varjak* nagy csapatai. A károgó fekete madarak ellepik a földeket, a kukoricatárlókat, de ott láthatók az utak mentén is, ahol az autókából kidobált hulladéokra, a teherautókról lepergett magtáplálékra lesnek. Pontosan tudják, mikortól jelent számukra veszélyt a közeledő autó, amikor is oldalt libbennek, majd visszatelepedve tovább keresgélnek a betonon.

Varjú

Sarkantyús sármány

A késő őszi és a téli időszakban érdekes vendég a *sarkantyús sármány*. Mindössze néhány évtizede – 1960 januárjában – figyelték meg ezt a fajt vidékeinken, azóta viszont rendszeresen előfordul, ősszel gyakran tömegesen is.

Ugyancsak téli vendég az észak felől érkező *hósármány*. A szikes legelőket kedveli, de megfigyelték mezőgazdasági területeken, tarlókon, lucernatáblákon is. Szívesen fogyasztja a bányapárját, a sóballa, a különböző útifüvek és más növények apró magvait.

Amikor beköszönt a korai téli alkony, előbújik rejtekeiből a vadászni induló *görény*. Falusi, tanyasi ólakban, pajtákban, őlfarakas alatt, szalmakazalban húzza meg magát, de elfoglalja az üregi nyulak járatait is. Főként rágcsálókat – pockokat, egereket és patkányokat – fog, de ha beszabadul a tyúkolba, baromfit is elpusztít. Büdös, mint a görény, szokták mondani, s

Hósármány

Molnargörény

nem véletlenül, mert ha az állatot megijeszti vagy üldözik, gyakran hozza működésbe a valóban undorítóan bűzös váladékot termelő mirigyeit. A közönséges görény közeli rokona a sokkal világosabb, sárgás színezetű *molnargörény*. Rokonával ellentétben nem keresi a lakott területeket, nem húzódik be a falvakba, tanyákra, így télen szinte kizárólag különböző rágcsálókkal táplálkozik.

Gyakran látunk őzeket a téli mezőkön. Az egyébként vörösbarna bundájuk ilyenkor szürkésbarna, s a bakok októberben, november elején levett agancsa decembertől már újra nőni kezd. Ha a határt nem borítja hó, az őzek többnyire a gabona- és repcetáblákat keresik fel, s mindig azokon a részeken legelnek, ahol teljes biztonságban érezhetik magukat. Kerülik azokat a bokorsávokat, amelyeknek a takarásában az emberek vagy a kutyák észrevétlenül a közelükbe férkőzhetnek.

VALÓS KÉPTELENSÉGEK

Hol van a tücsök füle?

A tücsök füle az első lábán található. Az ezüstösen csillogó dobhártyáról ismerhető fel. A tücskök különben a szárnyukkal keltenek hangot, oly módon, hogy egyik szárnyuk fogas szegélyét a szárnyperemhez dörzsölik.

Legnagyobb – legkisebb

Legnagyobb énekesmadarunk a fekete holló, a legkisebb pedig a szajkó. A szajkóról érdemes megjegyezni, hogy még a papagájnál is tehetségesebben tanulja el és utánozza a hallott hangokat. Ha kacsák közé kerül, hamarosan hápog. Ha sípszót hall, oly élethűen kezd sípolni, hogy megáll az úton a forgalom.

Hol található a legrégibb botanikus kert?

Európa első botanikus kertjét Padovában létesítették 1554-ben. Az eredeti terv szerint csak gyógynövényeket kívántak telepíteni, de a gyűjtés hamarosan kiszélesedett. Sok egzotikus növény Európában először Padovában jelent meg. Ezek egy része kertészeti szempontból ma is fontos, köztük a közönséges orgona, a rebarbara vagy az akác. A padovai fűvészkertben meghonosított egyik növény idővel kiemelt gazdasági fontosságú lett, ez pedig – a burgonya.

Mikszáth Kálmán

Az égi mérnök

Egyszerű parasztszekéren utaztam Torontálban. Süppedékes, bolond egy talaj. Könnyen beleveszhet az ember, aki az utat nem ismeri, még napal is. Hát még éjjel!

Pedig én éjjel utaztam arra, és mennem kellett, fontos dolgom volt.

Nádasok, rekettyések között a szem könnyen nézi pallósima útnak, ami végzetes pocsolja. A holdvilág sütött, a csillagok ragyogtak, mégis eltévedtünk. Volt nagy ijedelem. A sváb kocsis rettenetesen jajgatott: „Herr Gott, Herr Gott!”

– Hát nem tudja az utat?

– Nem én, kérem alássan. Nem lehet azt sehogy se tudni.

– De hisz idevaló születésű.

– Itt nem lehet megjegyezni semmit. Olyan vidék ez, kérem, mintha egy szürke özbörről kiterítenének a földre, és a közepére letennének egy bolhát, hogy az mondja meg, melyik szörszálnál jár. Olyan egyhangú, hogy semmiben sem különbözik egyik része a másiktól. Domb, fa vagy valami különböztető jel sehol sincs.

– Mármint mit csinálunk?

– Menjünk vissza a biláncsai tanyára, és ott kérdezősködjünk – javasoltam.

– Hasztalan, uram. Hisz azt úgysem lehet tudni, hogy a gázló merre van, az effélét a lónak kell kitalálni. Gerzson, a vén juhász tudja, de nem magyarázhatja meg, mert lehetetlenség!

De addig-addig nyaggattam, hogy végre is visszafordultunk, és a tanyáig döcögünk.

Az öreg Gerzson juhász az akol mellett egy bundán aludt, rettenetes hortyogása messziről hallatszék, az vezetett oda. Amint odaértünk, a sváb kocsisom ráncigálni kezdé, de meg sem moccant.

Góli Zsuzsanna, 4. osztály, Duro Salaj iskola, Szabadka

Benczúr Gyula: Mikszáth Kálmán

Menjünk beljebb, a tanyához.

Alig tettünk azonban egy-két lépést, egyszerre elvakkantotta magát valami komondor.

– Hopp! Hopp! – kiálta fel erre Gerzson apó, és felugrott egyenesre, mint a gyertyaszál. – Ki az? Csodálkozva közeledtünk az öreghez:

– Eltévedt utasok vagyunk! Költögettük már, apó, de nem bírtuk föl-ébreszteni.

– Hja, édes fiam – szólt az öreg nevetve. – Engem akár kerékbe is törhettek, én addig föl nem ébredek, míg a Bodri kutyám nem ugat, de ha az egyet nyikkan, hát még a síromból is kiugrom. Hát mi bajotok van, édes gyermekeim?

– Betévedtünk a nádasba, és nem találjuk a gázlót – szólt a sváb kocsis.

– Semmi sem könnyebb annál, édes fiam, mindjárt megmutatom nektek az utat. Nézzetek csak oda, amerre az ujjammal mutatok. Az öreg felmutatott az ujjával az égre. Azt hittük, meg van bolondulva.

– Nini, ott van az a kis eleven szemű csillag...

Látjátok ott azt a csillagot jobbra, amellet a szikrázó csoport mellett? De látjátok-e?

– Látjuk. De hát aztán?

– Mellette balról van a másik csillag, az a bágyadt. Látjátok-e azt is?

– Látjuk.

– No hát az a petrence csillag.

A két csillag között a kellő közepén vonjak le az eszetekben egy rudat a földre, aztán menjete egyenesen annak a rúdnak. Ott van a gázló, édes gyermekeim.

Nem hittük el egészen, de mit tehattunk volna egyebet, megfogadtuk Gerzson apó tanácsát, és csakugyan ott volt pontosan a gázló a két csillag között.

Harmadnap visszafelé jövet meg nem állhattam, hogy be ne nézzek a biláncsai akolba. Meg akartam köszönni az öreg útbaigazítását, s csodálkozásomat fejezni ki a tudománya felett.

Elhárító mozdulatot tett a kezével, s az égre kacsintott:

– Szót sem érdemel. Jól néznék ki, ha még ezt sem tudnám. Régen ki-méricskéltem már én az égen Szegedtől Pancsováig ezt az egész vidéket.

Harkai Vass Éva

Mi lenne, ha nem lenne köd

Valaki rámköszönt tegnap,
amikor fél karral támaszkodtam
az újságosbódéhoz.
Utána elillant, meglebbenő haját
még láttam –
a szélben hullámzó
papírsárkányra emlékeztetett.
A szomszéd kislány egész vasárnap
délelőtt azt lengette,
piros, sárga, kék színét
átszűrte az ablaküveg,
mohón nyelték a bútorok
és anyu fehér keretes nagy képei.
Utána beborult, koppanó cseppek
mosták szét
szobánkban a sárkányt,
megolvadt piros, sárga kék színek
folytak a falon – mint mikor
összeolvadnak a fagyaltgombócok.
(A sarki cukrásznál akkorák, mint
az alma,
a rumosban nagyszülő van.)
A fagyalt az egyedüli,
ami elnyeli a nyarat.
Pedig a nyár jobb, mint az ősz.
Most a gondolatok is kabátba
burkolóznak,
nem olyan a sál mögüli nevetés sem.
Minden el akar rejtőzni a szemek előtt.
Mi lenne, ha nem lenne köd,
kérdem;
senki sem beszélt még erről nekem.
Ha reggelenként nem látnám, azt
hinném, csomagolópapír – mindent
elrejt.
Mi lenne, ha nem lenne köd,
kérdem,
s az újságáros kérdőn néz rám,
az újságok betűi arcomra merednek,
a szomszédok is kabátba
burkolóztak,
és sál mögüli nevetésük is már
másmilyen.

Celler Kiss Tamás

Hazugság

Amikor először hazudtam apának,
azt mondta, illet többet ne
csináljak,
mert pofon vág.
Aztán másodszor is hazudtam neki,
de nem vágott pofon.
Ekkor kaptam apát először azon,
hogy hazudott.

Túri Gábor

Fő a józanság

Szenvedélyes vízivó
a nilusi víziló.

Állandóan kortyolja
a szikvizet,
a Nilustól sose kérdi,
mit fizet.

Nilus-parti zenekarban
jó zenész,
sikerének záloga a
józan ész.

Ladik Katalin

A boldog gyermekkorról

Írok mert muszáj lepkékről
mókusokról ahogyan kislányhoz illik
míg ez a láthatatlan erős valami
szorítja torkom
nincs kinek elmondanom mi bánt
talán a néninek aki a tükörből
szomorúan néz rám

Cirok Szabó István

Gyurma

Csinálok egy gyurmaházat,
gyurmaudvart, gyurmafákat,
gyurmakonyhát, gyurmakést,

gyurmatetón gyurmarést.
Gyurmatévet, gyurmaágyat,
gyurmatojázt gyurmalágyat,
gyurmatányért, gyurmovillát,
gyurmafényt és gyurmacsillárt.
Gyurmaanyut, gyurmaaput,
gyurmatesót, gyurmakutyust.
Közben elfogyott a gyurmám,
hogyha lenne, estig gyurnám.
Ami maradt, egy kis kék kerek,
ez leszek én, a gyurmagyerek.

Most már minden gyurmából van,
gyurmadiszno a gyurmaóiban,
gyurmamacsán gyurmabolha,
gyurmalábon gyurmaboka.
Este lett már, gyurmaeste.
Gyurmahideg van a gyurmakertben.
A gyurmatól én nem félek, de
a gyurmaajtón csak én férek be.

Kollár Árpád

Ki mondta

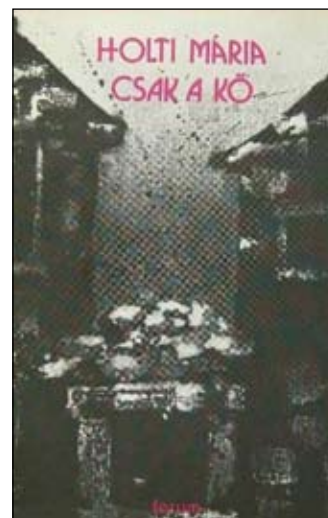
honnan van a madárnak hangja,
a madártól vagy attól, akiről nem
tudunk semmit,
ki mondta, hogy legyen a verébnek
tolla,
és a bokorba bújjon el a karvaly elől,

ki akarta, hogy legyen nekem is
fülem,

hogy legyen arcom meg kezem is
hozzá,
és a kezem olyan ügyetlen legyen,
hogy ne tudjak megfogni egy
galambot,
és ki hagyja, hogy mindig mindent
elfelejtsek,
ami szerintetek annyira fontos.

Holti Mária

November

Tekereg a szél –
Mít üzen a tél?

Vízálló bakancsot
tűzfát vegyél
Csergét, hurkát
kívül-belül
bundás kucsmát
akasztós kulacsot
fodormentát
zsályateát
De főleg kucsmát
kívül-belül bundás
– üzeni a tél

Ünnepi irodalom – irodalomünnepek

Napjainkban már mindennek van ünnepe,
világnapja, még az olyan dolgoknak is, mint
a párnacsata és a radír. Miért lenne éppen a
vajdasági magyar irodalom ez alól kivétel? Egy
magára valamicskét is adó irodalmi közegnek
bizony kutya kötelessége ünnepelni önmagát!
Ott és akkor aztán bőven adódhat alkalom és
társaság arra, hogy keseregiünk azon, hogy
senki sem olvas (még az írók sem?), búsongjunk
azon, hogy az irodalomban milyen kevés a pénz
(mikor volt?), vagy mélázzunk azon, hogy min-
ket senki sem ért meg...

Hagyományosan október végén rendezik
meg a Szenteleky-napokat Szívácson, ahol Szent-
eleky Kornélra, a vajdasági magyar irodalom
egyik megteremtőjére emlékeznek. Nem melles-
leg még mindenféle csinos díjakat is kiosztanak:

a Szenteleky-díjat idén Várady Tibor, a Bazsa-
likom műfordítói díjat pedig Orcsik Roland ér-
demelte ki. Az újvidéki Magyar Tanszéken pe-
dig átadták a Sinkó Ervin-díjat Oláh Dórinak.
Ebből már az is látszik, hogy vannak íróink,
vannak fordítóink, vannak díjaink és ünnepe-
ink is. Mi hiányozhat még? Talán néhány vers-
és prózamondó. Ha illet keresünk november
elején, Udvarnokon biztosan találhatunk több
tucatnyi, remek szavaltót, hiszen minden évben
ilyen tájban zajlik a Szűcs Imre Gyermekvers-
és Prőzomondó Verseny. És még csak nem is
értünk a végére a vajdasági irodalmi ünnepe-
ket számba vevő leltárunknak (a többi díj és
ünnepély se húzza fel sértődötten az orrát, ró-
luk is szót ejtünk hamarosan). A felsorolásból
nem maradhat ki a Mézeskalács, a Jó Pajtás, a

Képes Ifjúság, a Hid folyóirat, a Kilátó vagy az
egyetemi lapok sem (pl. Tanulmányok). Mert
ezek a történelmi irodalom színterei, minden nap,
minden megjelenés ünnep. Nélkülük valóban
nem létezne ez a közeg. Ennek pedig te is a ré-
szese vagy, mint a Jó Pajtás olvasója, aki egyszer
majd a fenti folyóiratokat is kézbe veszed.

A mai Iránytűbe néhány kevésbé tankönyv-
szagú verset hoztam, melyekkel talán ritkábban
találkozhatunk. Ezzel szeretnék rámutatni arra,
hogy megéri kutakodni, nyomozni, ugyanis
rengeteg kincsre bukkanhatunk. Érzékenyekre,
könnyedekre, torokszorítóakra, játékosokra és
elgondolkodtatókra. Hogy melyik melyik? A pá-
rosítás munkáját most az egyszer rád bízom.

Jó olvasást!

Herédi Károly

Körbeúsza Nagy-Britanniát

Az utolsó szakaszra háromszáz másik úszó is csatlakozott ahhoz a férfihoz, aki 155 nap után diadalmasan kísért a vízből Margate-nél. A 33 éves **Ross Edgley** az első, aki körbeúsza Nagy-Britanniát.

Még június 1-jén ereszkedett a vízbe Kentnél, azóta volt olyan nap is, amikor 12 órán át úszott. A 2864 km-es úthoz 155 napra volt szükség, ezalatt nem lépett szárazföldre.

A vállalkozása alatt vállfájásokkal, a ruhája okozta horzsolásokkal és a nyelvével kikezdő tengervízzel is meg kellett küzdenie. A becslések szerint félmillió kalóriát égetett el, miközben az energiaszükségét többek között több mint 500 banánnal fedezte.

Edgley korábban már kétszer is bekerült a Guinness-rekordok Könyvébe: 2016-ban egy autót húzva teljesítette a maratont, aztán pedig kötélmászásban állított fel rekordot

Ross Edgley, miután teljesítette a történelmi, 2000 mérföldes távot, 2018. november 4-én szárazföldre lépett

Thaiföld látványosságai a Street View-n

A Google szeretné mindenhol eljuttatni fotósait, hogy a világ legkülönlegesebb helyeire is elkalauzolhassák az internetezőket. Ahová nem juthat el az autójuk, oda kerékpáros vagy hátizsákos fotósok mennek. A szolgáltatásnak köszönhetően már számos különleges helyszínt csodálhatunk meg a számítógép előtt ülve, ezek feltérképezéséhez a Google munkatársaiknak illetve önkénteseinek sokszor különleges eszközöket kell használniuk, vagy hatalmas távolságokat kell bejárniuk, hogy „közel férközzenek”. Így tett **Panupong Luangsa-ard** triatlonista is, aki két év alatt bejárta Thaiföldet, hogy lefényképezze az ország legszebb helyeit és a különleges, nehezen megközelíthető, illetve rejtőzködő látványosságait.

A férfi több mint 500 kilométert gyalogolt a 18 kilós kamerával a hátán, hogy bejárja és megörökítse a gyönyörű helyszíneket, ez alatt összesen négy pár cipőt koptatott el. A lelkes triatlonistának köszönhetően rengeteg új thaiföldi helyszínt „barangolhatunk be” a Street View-n, többek között a Sukhothai Történelmi Parkot, és Ayutthaya ősi templomait.

Görbe erdő

Lengyelország nyugati részén, Szczecintől nem messze található a különös erdő, amin még a lengyel erdészek is meglepődtek. **Gryfino** község közelében néhány száz fa alkotja a **görbe erdőt**. A **görbénövő fák**at körülbelül 1930-ban ültethették, és néhány éves korukban valószínűleg emberi erővel tartották vissza a növében, vagyis inkább a növés irányában. Azt, hogy pontosan hogyan, és főként hogy miért tették ezt, senki sem tudja.

Hihetetlen, de igaz

Falu végén...

Falu végén kurta kocsmá – ez az ismert Petőfi-vers címe és első sora. De mi is a kurta kocsmá? Az ilyen kocsmá nem egész évben tartott nyitva, csak rövid, azaz „kurta” ideig: szeptember 29-től április 24-ig.

Babakocsi

A kisbabák tologatására szolgáló első kocsik a hintó és a targonca házasságából született 1708-ban. Csaknem másfél évszázad múltán Zeitzer, a német kerékgyártó alkotta meg az első gazi gyermekkocsit.

Gokart

A gokart is gyermekkocsi. Ezt jelenti ugyanis a szó: játék versenyautó. 1959-ben az Amerikai Egyesült Államokban léptek először pályára a gokartok. Ezeket akkor fűnyírógépből készítették.

Zsenik

Zsenik voltak gyerekkorukban Mozart, Liszt, Chopin, Yehudi Menuhin. Első hangversenyüket 11 éves koruk előtt adták. Grigorescu 12 éves korában festett, Goethe 9 évesen német és latin nyelvű verseket írt.

Százhetvennégy éve, hogy Magyarországon hivatalos nyelv a magyar

November 13-án a magyar nyelv napját ünnepeljük. Ezen a napon fogadta el Pozsonyban az országgyűlés az 1844. évi II. törvénycikket, amely a magyar nyelvet államnyelvvé nyilvánította. Eddig az időpontig – Európában szinte legtovább – Magyarország hivatalos nyelve a latin volt.

A II. törvénycikk a magyart államnyelvvé nyilvánította

1790-et követően csak nagyon kis lépésekben tudták megvalósítani a magyar nyelv hivatalossá tételét a magyar országgyűlésben. A legnagyobb hatást a magyar költők gyakorolták a közvéleményre, akik bebizonyították, hogy anyanyelvünkön is csodálatos költeményeket lehet írni. Az országgyűlés nagyon lassan haladt előre, ennek legfőbb oka a Habsburg-udvar volt, melynek képviselői akadályokat gördítettek a magyar nyelv széleskörű használatára, sokszor a nemzetiségekre hivatkozva tologatták a magyar nyelv hivatalossá tételének az ügyét.

A latin nyelv primátusát elsőként II. József törte meg, amikor 1784-ben kiadta hírhedt nyelvrendeletét, amelyben a latin helyett a németet tette meg a hivatalos ügyintézés nyelvévé. Ezt óriási tiltakozás fogadta a magyar politikai

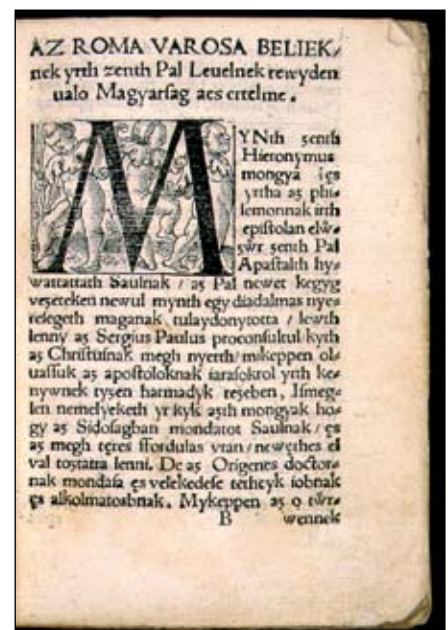
Széchenynek köszönhetően sokan felkarolták a magyar nyelv ügyét, így az 1830-as években felgyorsult a magyar nyelv hivatalossá tételének eljárása a parlamentben

osztály részéről, de nem a magyar, hanem a latin nyelv védelmében. A latin a kalapos király halála után visszatért jogaiba, de lassanként a magyar is egyre nagyobb szerepet kapott a hivatalos életben. 1805-től a törvényeket már két nyelven fogalmazták (magyarul és latinul), és a megyék saját hatáskörükben dönthettek úgy, hogy bevezetik a magyar nyelv használatát. 1830-tól törvény kötelezte a Helytartótanácsot, hogy a magyar nyelvű beadványt író megyéknek ezen a nyelven válaszoljon, és a felsőfokú bíróságok is magyarul hozhatták ítéleteiket. Ugyancsak ettől kezdve írták elő a magyar nyelv ismeretét az állami vagy megyei hivatalnokok és az ügyvédek számára. Az 1836. évi III. törvénycikk alapján Magyarországon hivatalos nyelv lett a magyar, 1840-től az anyakönyvezést is magyarosították, és ennek érdekében a lelkészek magyar nyelvtudását is törvényben írták elő.

1844-ben újra megtörtént, ami II. József idejében, csak fordított szereposztásban. Az országgyűlésben botrányt okozott, hogy a horvát képviselők ragaszkodtak hozzá, hogy az állam hivatalos nyelvén, azaz latinul szólalhassanak föl. Válaszul az alsóház határozatban tiltotta meg a latin nyelv használatát. V. Ferdinánd hatálytalanította ezt a rendelkezést, hiszen a hivatalos nyelv még mindig a latin volt, és három hétre felfüggesztette a munkát. A király és a parlament ötödöszi üzenetváltása után az uralkodó kénytelen volt aláírni a hivatalos nyelvről szóló törvényjavaslatot. Az 1844. évi II. törvénycikk értelmében a magyart államnyelvvé nyilvánították. Ennek értelmében a király az országgyűléssel és a magyar hivatalokkal kizárólag magyar nyelven értekezhetett. Az ország határain belül

ez lett az oktatás nyelve is, a kapcsolt részekben pedig kötelező nyelvként oktatták a középiskoláktól felfelé. Az országgyűlés kizárólagos nyelve a magyar lett, de a horvátországi képviselők hat évre felmentést kaptak ez alól, így ők, ha akartak, latinul is felszólalhattak. A magyar reformkor egyik legnagyobb sikere a magyar nyelv hivatalossá tétele volt.

Érdekességként említjük, hogy az Európai Unió hivatalos nyelveinek egyike a magyar. Ezenkívül a magyar az egyik hivatalos nyelv Vajdaságban, tehát Szerbiában, valamint Szlovénia három községében.

Az első teljesen magyar nyelvű nyomtatott könyv, Az zenth Paal leuley magyar nyeluen

Hányan beszélnek magyarul?

A magyar anyanyelvű személyek száma a világon becslések szerint 15 millió. Az Európai Unióban közel 13 millió magyar anyanyelvű ember él, ebből 12,5 millió a Kárpát-medencében. A többi európai országban – Izraelt is ide számítva – 500 ezer, Európán kívül a becslések szerint közel 2 millió a magyar anyanyelvűek száma, ebből 1,8 millió az Amerikai kontinensen (USA: 1,4 millió, Kanada: 315 ezer, Dél-Amerika: 100-120 ezer). Ausztráliában és Óceániában 65-70 ezer, Ázsiában kb. 30 ezer, Afrikában 10 és 30 ezer között van azoknak a száma, akiknek az anyanyelve magyar, közülük azonban már otthon sem használja mindenki az anyanyelvét. További 2 millióan beszélnek a magyart második nyelvként, elsősorban a Kárpát-medence országaiiban.

A legbeszéltebb nem indoeurópai nyelv

A magyar nyelvet a világ nyelveinek sorában a 62. helyre teszik az anyanyelvi beszélők száma szerint. Európában a 14. legbeszélt nyelv, valamint a legbeszélt olyan nyelv, amely nem az indoeurópai nyelvcsaládhoz tartozik.

Filmsztárok zenés videókbán

Nem szokatlan, hogy filmsztárok zenés videókbán bukkannak fel, sőt igen gyakori, hogy színészeket és zenészeket összehozz egy-egy videó. Klipek kapcsán működött együtt Eddie Murphy és Michael Jackson, Johnny Depp és Tom Petty, Keanu Reeves és Paula Abdul, Robin Williams és Bobby McFerrin, Alicia Silverston és az Aerosmith, Hugh Laurie és Annie Lennox, Christopher Walken és a Fatboy Slim, Chevy Chase és Paul Simon, Eric Roberts és a The Killers, Danny De Vito és a One Direction, Andrew Garfield és az Arcad Fire, Tom Hanks és Carly Rae Jepsen és így tovább, épp csak hogy néhányat említsünk. Az alábbiakban három idei klipre térünk ki, amelyekben szintén híres színészeket láthatunk.

Tom Felton és James Arthur

Nemrég jelent meg James Arthur legújabb dala, az Empty Space, amely a brit énekes hamarosan megjelenő, harmadik szólóalbumán kap majd helyet. A dalt azonnal a megjelenést követően nagy érdeklődés övezte James Arthur rajongói részéről, ezután viszont megjelent a hozzá készült videó is, amely újabb meglepetéseket hozott. A klipet Andzej Gavris rendezte, főszereplője pedig Tom Felton, aki a Harry Potter-filmek Draco Malfoyaként vált híressé. A klip éppolyan szívszorító és drámai, mint maga a dal. Tom Felton egy elkeseredett férfit alakít, aki videókat készített volt kedveséről, akit egyébként Rachel Kim Cross formál meg. Tom Felton karaktere visszaemlékezik arra, amikor még a szerelmével boldog volt, mert amióta elváltak útjaik, nagyon magányos és lecsúszott életet él.

Más Harry Potter-sztárokat is láthattunk már videókbán: Emma Watson a One Night Only 2010-ben megjelent Say You Don't Want It című dalához készült klipjében, Daniel Radcliffe a Slow Club 2012-ben kiadott Beginners videójában, a legismertebb és legnépszerűbb mégis Ed Sheeran Lego House dala lett, amelynek klipjében Rupert Grint szerepel.

Jack Black és a Gorillaz

A filmvilág egyik legközkedveltebb komikusa Jack Black, akit számos filmben láthatunk, például a Jumanji – Vár a dzsungelben, a Nacho Libreben és a Rocksuliban, de ő adja egyebek közt a Kung Fu Panda, Po hangját is. Jack Black maga is zenész, de nem akármilyen. Tenacious D néven színész barátjával Kyle Gass-szel kéttagú szatirikus, komikus rockzenekart alapított, sorozat is készült róluk és Tenacious D, avagy a kerek rockerek címmel film is. Több lemezt adtak

ki, és számos klipjük is megjelent. Jack Black maga is megjelent már hírességek videóiban, legutóbb a Blur frontembere virtuális együttesének a Gorillaz Humility című dala videójában. A dal a zenekar The Now Now című, hatodik albumán hallható, amelyet júniusban adtak ki. Persze nem ez az első eset, hogy Gorillaz-klipben híresség jelenik meg, a Stylo című dalukhoz készült videójukban Bruce Willist láthatjuk száguldozni.

Danny Trejo és David Guetta

Danny Trejo mexikói, amerikai színész élete igencsak zűrös volt, mielőtt a színészet felé fordult, az elmúlt időszakban viszont markáns arcvonásainak köszönhetően számos videóban és filmben láthattuk, főleg negatív szereplőként. Nem így David Guetta és Sia márciusban megjelent Flames című dalához készült klipjében. A Flames videója a Távolságra invitál, három harcosnőt látunk, akik a fehér hajú meseterük segítségével a gonosz ellen harcolnak. Ezúttal viszont Danny Trejo a jó, ő a mester, a rossz pedig maga David Guetta. A Flames egyébként a francia lemezlovas, producer most szeptemberben megjelent, hetedik albumán kapott helyet.

Összeállította: Lukács Melinda

Camila Cabello győzelme

Spanyolországban nemrég tartották meg az MTV EMA, European Music Awards gáláját. A zenei díjkiosztó legnagyobb esélyese Camila Cabello volt hat jelöléssel, habár nem sokkal maradt le mögötte Ariana Grande és Post Malone sem, őket öt kategóriában jelölték. Végül Camila Cabello lett az abszolút győztes, négy díjjal. Ő lett a legjobb előadó és külön a legjobb amerikai előadó, a Young Thug közreműködésével készül Havana pedig diadalmaskodott a legjobb dal és legjobb videoklip kategóriákban. A legjobb popelőadó Dua Lipa lett, hip-hop kategóriában Nicki Minaj-t díjazták, a legjobb rockegyüttes a 5 Seconds of Summer, a legjobb alternatív csoport a még mindig egyszemélyes Panic! at the Disco, a legjobb elektronikus előadó a Marshmello, az új előadók közül Cardi B emelkedett ki, a legnépesebb rajongótábor pedig a BTS-nek van.

Sorozat A Gyűrűk Urából

Tavaly novemberben járta be a világsajtót a hír, miszerint televíziós sorozat készül J. R. R. Tolkien háromrészes művéből, A Gyűrűk Urából, de úgy tudni, hogy leghamarabb 2020-ban vagy 2021-ben valósulhat majd meg. Azt már szinte bizonyosra lehet venni, hogy az alkotómunkából nem veszi ki a részét Peter Jackson, a történet filmadaptációjának rendezője, mivel jelenleg Philip Reeve Ragadozó városok című regényének filmadaptációján dolgozik, amelyet decemberben mutatnak be a mozik. Állítólag az is kiderült, hogy a televíziós sorozatnak kevés köze lesz ahhoz a történethez, amelyet a 2001 és 2003 között mozikba került A Gyűrű szövetsége, A két torony és A király visszatér filmekből megismertünk, a készítőik ugyanis ezúttal a Gyűrű szövetségének megalakulásához térnek vissza.

Folytatódhat a Gladiátor

Ridley Scott az elmúlt időszakban korábbi filmjeinek folytatásával volt elfoglalva. A Szárnyas fejvadászt 1982-ban mutatták be és tavaly kapott folytatást, de egy új film erejéig az Alien-történethez is visszatért. Úgy tudni, hogy jelenleg azt tervezi, 18 év után folytatja a Gladiátort is, még úgy is, hogy a Russell Crowe által alakított Maximus meghal a történetben. A filmet egyébként az ezredfordulón nagy sikerrel mutatták be a mozik, a produkciót tizenegy Oscar-díjra jelölték, ötöt meg is nyert. Egyes filmes hírek szerint az új részben minden bizonnyal Lucille fiának, Luciusnak a sorsát követhetjük majd nyomon.

Dokumentumfilm készül Prince-ről

Prince, a zenészlegenda két évvel ezelőtt hunyt el 57 éves korában. A rajongóknak viszont jó hír, hogy dokumentumfilm készül róla, az életéről, a gyerekkoráról és a zenei pályájáról. A film elkészítésének lehetőségét Ava DuVernay kapta meg. Remélhetőleg az alkotás létrejötte nem ütközik majd akadályba, mint más elhunyt hírességek esetében, mivel Prince családja és hagyatékának a kezelői is jóváhagyták.

DuVernay a projekt kapcsán egy interjúban azt nyilatkozta, hogy megtisztelve érzi magát, amiért ő kapta e nemes feladatot, munkáját pedig szeretettel végzi majd, mert elmondása szerint tartozik ezzel az énekes hozzátartozóinak, miután bizalmat tanúsítottak iránta.

Jelige: „Levél”

Kedves Bizi!

Hetedikes lány vagyok. Azt gondolom néha, hogy szerelmes belém egy fiú, de nem merem megkérdezni személyesen. Elég furcsán szokott rám nézni. Én viszont szerelmes vagyok belé. Ha pedig írnék neki mesengeren, akkor a barátjának rögtön elmondaná, és piszkálnának. Nem tudom, mit tegyek, kérlek, segíts!

Válasz:

Kedves Levélíró!

Valamilyen oknál fogva két leveled is postáztad néhány perc leforgása alatt. Dilemmáztam, hogy melyik lett volna az igazi, és végül a később elküldött mellett döntöttem, azt válaszolom meg. Úgy látszik, a levelező-program is megérezte, hogy számodra fontos dologról van szó, mert még legalább ötször ismétlődnek egymás után a leveleid.

Serdülőkorban, elsősorban a tapasztalatlanság és éretlenség miatt, nem mindig tudják kimutatni érzelmeiket sem a lányok, sem a fiúk. A „furcsa nézés”, a követés, a cikizés, a piszkálódás is ide tartozik. Nagy a valószínűsége annak, hogy vonzódik hozzád a fiú, de pont a bizonytalanság, a bátortalanság, vagy éppen a társak miatt nem közeledik hozzád. Azzal, hogy a dolgaidat piszkálja, burkolt módon közeledik hozzád, valamilyen módon hozzád ér, ilyen módon akarja felhívni magára a figyelmet. Mivel osztálytársak vagytok, számtalan helyzet adódik, hogy beszélgetsetek, együttműködjetek. Használd ki ezeket a helyzeteket, ne legyél szégyenlős! Kérdezzél tőle, ha valamit nem értesz, kérd kölcsön a radír gumiját, hegyezőjét stb. Ha alkalom adódik csoportmunkára, jelentkezz abba a csoportba, ahol ő van. Szervezzetek osztálybulit, hívd meg a születésnapodra vagy a barátnőd születésnapjára. És legyél vele kedves. Köszönj neki, mosolyogj rá. Ha veszi a lapot és visszaköszön, visszamosolyog, jó úton haladsz! Ha nem, az annak a jele, hogy mégsem akar kezdeményezni. Mindenesetre ne erőszakoskodj vele olyan módon, hogy állandóan követed, odaszólogatsz neki, rábeszéled a barátnőidet, hogy piszkálódjanak stb. Várd ki, hogy a köszönés és mosoly után a fiú tegye meg a következő lépést.

Ha mégsem jön össze a dolog, ne búsulj sokáig, mert számotokra még csak most jön el az ismerkedés, a szimpátiák és a szerelmek ideje. Lehet, hogy pár hét múlva már egy másik fiú dobogtatja majd meg a szívedet.

Jelige: „S.O.S

Kedves Bizi!

Most indultam ötödikbe. Csak annyit mondok, nem könnyű. Igazából nem is a tanulás miatt. Sokkal inkább a baráti köröm változott meg. Idén jóval többen vagyunk az osztályban, mint tavaly. Negyedikben két legjobb barátnőm is volt, a többiekkel is jóban voltam, tökéletes volt az életem. Nem mondhatom, hogy idén nem barátkoznak velem, de úgy érzem, elhanyagolnak. Az egyik új lány miatt a két legjobb barátnőm szinte nem is törődött velem, de velük már minden rendben van, mert az új lány most másokkal haverkodik. De még most is furcsa velük, mert néha csendben hallgatnak, egymásra néznek, mintha félnének vagy titkolnának valamit. A másik dolog, hogy két „klánra” vagyunk osztva. Nyomikra és Menőkre. A Menők nem barátkoznak a Nyomikkal, a Nyomikat pedig nem érdeklik a Menők hülyeségei. Én Nyomi vagyok, de a barátaim Menők, mégis barátkoznak velem. Bár valószínűleg én vagyok az egyetlen Nyomi, akivel haverkodik. Én abban a bandában kívülállóan érzem magam. Van egy fiú az osztályban, akit mindenki utál, de sajnos egyikünkbe szerelmes. Így a barátnőim mind szereztek egy szerelmet, hogy azt mond hassák, ők nem szinglik, és nekem is próbálnak szerezni egy fiút, de nekem nem tetszenek a javaslatok, és folyton cikiznek ezzel. Én is szeretnék szerelmes lenni, de az efféle „párosítás” szerintem nem egészséges. Plusz, van egy fiú, aki 2 évvel idősebb, de csúnya, rám se néz, nem szeretnék vele szerelmeskedni, és a haverok is csak csúfolnának. De valahol legbelül mégis bele vagyok zúgva, mert mindig ideges leszek, és igyekszem nem hülyén viselkedni a hetedik előtt.

Kérlek, segíts, mert elegendem van az érzelmi hullámvasutakból! Hogyan lehetne minden újra olyan, mint alsóban, anélkül hogy buknék?!
„Egy alsóban ragadt lélek”

Válasz:

Kedves „alsóban ragadt lélek”!

Sajnos, azt a kérésedet, hogy leveled ne jelenjen meg a Jó Pajtásban, nem tudom teljesíteni, több oknál fogva is. Először is azért, mert a Bizalmas sorok rovatban elvszerűen megjelenik a levél és a válasz is. Másodszor, a problémád nem intim dolgokat tartalmaz, más közösségekben is fellelhető, és a te problémád másoknak is segíthet abban, hogy a sajátjukat megoldhassák. Harmadszor, a felnőttek is, akik szívesen olvassák a Bizalmas sorokat, jobban odafigyelnek a saját környezetükben, és felismerhetik a problémát, amit esetleg eddig nem tartottak fontosnak, vagy éppen meg se láttak. Tudnod kell, hogy az, hogy Nyomikra és Menőkre osztódtatok szét az osztályban, nem jó dolog! Valamilyen módon tudatnotok kell az osztályfőnökökkel és az iskolában dolgozó pedagógussal, pszichológussal, hogy milyen folyamatok mennek végbe az ötödikesek között, mert a kiközösítés, az egymás címkézése, a klikkek és csoportok kialakulása hátráltatja az osztályközösséget a fejlődésben, és olyan osztályléggör alakul ki, amiben nagyon nehéz a tanulás, és az élet is. Emellett még az erőszakos viselkedés kategóriájába soroljuk be. Az Oktatási Minisztérium által előírt szabályzat, az erőszak-megelőzési protokoll szerint a szociális erőszak harmadik szintjéhez tartozik, és az iskolában dolgozóknak, különösen az erőszakmegelőző szak-teamnek nagyon is foglalkoznia kell ezzel a kérdéssel, mert idővel komoly következményei lehetnek az ilyen csoportosulásoknak.

Azt is tudnod kell, hogy minden váltás, változás bizonyos alkalmazkodási időt követel mindenkitől. Van, aki nagyon gyorsan alkalmazkodik az új elvárásokhoz, feladatokhoz, az új közösséghez, de van, aki nagy nehézségekbe ütközik, konfliktushelyzetekbe kerül, hanyatlik a tanulmányi eredménye stb.

Ha te is a nehezen alkalmazkodó egyének közé tartozol, kérjél segítséget az osztályfőnöködtől, az iskola pedagógustól, pszichológustól, esetleg attól a tanártól, akit közelinek érzel, aki iránt bizalmad van. Ami pedig a barátnőket illeti, te ne legyél kizárólagos, barátkozzál mindenkiel, függetlenül attól, hogy kiről van szó, Nyomiról, Menőről, fiúról vagy lányról... És semmi esetre se „járjál” valakivel, ha az nem tetszik, nem vonzódasz hozzá, csak azért, hogy ne maradj le a többiektől, vagy valakit elriasszál magadtól, vagy hogy békén hagyjanak. Ha valaki tetszik neked, az azt jelenti, hogy biztosan van benne valami értékes és jó, szeretni való, amiért felfigyeltél rá. És az sem utolsó dolog, hogy nem kell sietni, nem szabad siettetni dolgokat, a járást és a szerelmet se. Mindennek megvan a maga ideje, a szerelmeknek is. Legyél türelmes önmagaddal, mert még „csak” ötödikes vagy, és ne hagyd, hogy az osztálytársnőd/barátnőd belehúzzanak olyan dologba, amit te nem teszel szívesen, csak azért, hogy hozzájuk tartozz. Ha nem veszik figyelembe, hogy te mit is szeretnél, akkor nem is igazi barátnő.

Kérdéseitekre Bori Mária pszichológus válaszol
e-mail: bizalmas.sorok@gmail.com

Fáj a fejed?

Összeszedtünk néhány hasznos tanácsot arra az esetre, ha fájna a fejed. A legfontosabbak: sok pihenés és nyugalom. Legtöbbször már a napirend megváltoztatása is elég.

A szakemberek azt javasolják, hogy csökkentsd aktivitásaid számát, fordíts több időt a kikapcsolódásra, nyugalomra, lazító zene mellett! Tedd fel a kérdést: elegendő időd van-e a játékra, a kikapcsolódásra.

Elég élményben, mókában van-e részed? Nézd át az időpontjaidat, tanfolyamaidat, különóráidat: mindegyikre szükséged van?

Biztosíts magadnak szüneteket, olvass, hallgass zenét (egy-egy hosszabb tévézés is jót tesz)! Fontos a szabályos időközönkénti étkezés, az elegendő folyadékfogyasztás és a megfelelő mennyiségű és minőségű alvás.

Ha a házi módszerek nem válnak be (például rövidke szunyókálás, lágy nyakmasszázs, hideg törölköző a homlokra vagy homlokmasszázs borsmentaolajjal), feltétlenül fordulj orvoshoz.

A szakrendelést is fel kell keresned abban az esetben, ha rendszeresen visszatérő fejfájásod van, és ezek a fájások két óránál tovább tartanak. Ha az

orvos már megállapította, hogy migréned vagy tenziós fejfájásod van, és a fájdalom gyakoribbá és erősebbé válik, akkor is keresd fel a szakrendelést. Érdemes elmenni az orvoshoz, ha új tünetek jelentkeznek, ha változik a fájdalom jellege, ha görcsös rohamok lépnek fel, vagy az eddigi kezelések már nem hatásosak.

A fejfájás szerencsére ritkán jele életveszélyes állapotnak, de azonnal orvoshoz kell fordulnod, ha:

- hirtelen erős fájdalom jelentkezik, melyhez magas láz társul,
- ha a nyak megmerevedik,
- ha hányás, kábultság, látás- és beszédzavar lép fel,
- ha a karok és a lábak petyhüdtek,
- ha a járásod bizonytalanná válik.

TESZT

Túlzottan negatív vagy? Igazak rád a következő állítások?

- Inkább bele sem fogok valamibe, ha nem vagyok biztos a dolog sikerében. Zavar a bizonytalanság, a kiszámítható dolgokat szeretem.
 - Igen (2 pont)
 - Nem (0 pont)
- Nem merek reménykedni a jóban. Azért, hogy ne kelljen csalódnom, inkább minden helyzetben azt keresem, mi lehet a háttulütője, mi lehet itt a csapda.
 - Igen (2 pont)
 - Nem (0 pont)
- Ha valami váratlan esemény történik, hajlamos vagyok a legrosszabbat feltételezni. Például ha késik, akit várok, akkor arra gondolok, hogy rosszul lett.
 - Igen (2 pont)
 - Nem (0 pont)
- Igyekszem mindig mindennek a jó oldalát nézni. Azt mondhatnám, a legjobbat remélem, de azért felkészülök a rosszabb eshetőségre is.
 - Igen (0 pont)
 - Nem (2 pont)

Értékelés

0–4 pont:

Reálisan szemléled a problémákat. Sem a felelőtlen, alaptalan bizakodás, sem a pesszimista gyanakvás irányába ne téj le, hiszen mindkettővel önmagadnak okozol kellemetlenséget.

6–8 pont:

Könnyen lehet, hogy magadnak csinálod a problémákat. Hajlamos vagy több rosszat látni, mint amennyi valójában van. Ezzel tönkreteszed magadnak azokat az időszakokat is, amikor felszabadt, nyugodt és vidám lehetnél. A kellemetlenségekre készülsz fel, próbáld kivédeni őket, de ne gondold mindig a legrosszabbra!

A láb és a kéz leöblítése, mint azt az Evangéliumokból is tudhatjuk, a vendégnek kijáró tiszteletadás jele volt a Közel-Keleten. Pilátus legendás kézmosása viszont nem rítussal, higiénével vagy a vendégbarátsággal függött össze: jelképes tisztítószertartásként kell felfogni. A zsidó vallás és az iszlám mind a rituális, mind a „hétköznapi” kézmosás előírásait ismeri, de a művelet a görög-római áldozati szertartásnak is része volt.

A kézmosás kötelme nemcsak a vallási előírásokban, hanem a korai időktől kezdve az

orvosi munkákban is felbukkan. Sajátos módon ezek a művek eleinte nem az orvos, hanem a beteg számára írták elő a kéz leöblítését: egy 12. századi egészségügyi tanácsadó például reggel, ébredés után javallja – élénkítőül.

Az étkezéssel összekapcsolt higiénés célú kézmosás (eleinte inkább ujjmosás) csak a 12–13. században terjedt el, előbb a fejedelmi udvarokban, később a polgárság körében is.

Magyarországon a 16–17. században már minden jómódú családnál megtalálható volt a többnyire önből készült mosdótál, sőt a szappan és a szivacs is, de víz híján olykor kendőt is használtak a kéz megtisztítására, mint arra „keszkesz” (kéz-kenő) szavunk is utal.

A török befolyási övezetekben, hála a keleti fürdőkultúrának, e korban jóval többet fürödtek, tisztálkodtak, mint a fejlett Nyugaton.

A kéz fertőtlenítésének orvosi jelentőségét csak a 19. század közepén ismerte fel a tudomány, elsősorban **Semmelweis Ignác**nak és

TISZTÁLKODÁSTÖRTÉNET

Mindig mossunk kezet!

A kétszáz évvel ezelőtt született **Semmelweis Ignác**ot az anyák megmentőjének nevezzük, a tisztaság fontosságát nem győzte hangsúlyozni

Lord Listernek köszönhetően. A fertőzéstől való általános félelem és a rendszeres kézmosás szokása a bakteriológia és a higiéné fejlődésének eredményeképp csak a 19. század végén terjedt el Európában.

Tegyél rendet az életedben!

Körülötted minden összevissza történik? Talán te magad vagy hibás a kaoszért! Mi lenne, ha végre rendezné a sorokat?

Stresszfaktor: a fiúk

Akibe bele vagy zúgva, nem foglalkozik veled. Az a srác viszont, aki nyomul rád, halálra idegesít. Ami a szerelmet illeti, kétségek gyötörnek. Feleslegesen! Tedd szabaddá a szíved és persze a gondolataidat is.

Egyedül vagy? Ez még nem a világ!

Azt hiszed, mindenki jár valakivel, csak te vagy egyedül? Ez biztosan nem igaz. Számold meg, hány egyedülálló lány vesz körül. Biztos több, mint akinek van fiúja.

Vigyázz, nehogy rossz fiút válassz!

Néha olyan fiúra vágysz, akit minden buliba meghívnak, aki elvisz téged egy kólára. Jól hangzik, de légy óvatos, nehogy olyan srácba ess bele, aki néhány hét után már meg sem akar ismerni.

Ne légy félnék! Kezdeményezz!

A fiúk nem olyan lazák, mint ahogy azt előadják. Ők sem tudnak mindent a szerelemtől. Légy őszinte és nyílt. A természetes viselkedés a legjobb módszer.

Ne hanyagold a barátaidat!

Gondolj arra, hogy ők sem hagyának téged cserben. Ezért te se tedd ezt! Nyilván szívesebben mész randira, mint a szokásos lányos traccspartira. Ne érezzék, hogy ők már nem fontosak! Jó, ha tudod: egy fiú nem lehet egyszerre barát és szerelmi partner.

Álomvilág helyett valóság

Vágyaid tárgya bátyád egyik barátja. Felejtsd el! Ő mindig egy idegesítő kislánynak tart majd.

Fogadd ezt így el! Sőt azt is, hogy Brad Pitt sem fog mostanában felhívni.

Ne sajnáld magad agyon!

Nehéz volt a szakítás, de ilyen már mással is megtörtént. Lehet sírni, bánkódni, de ne sokáig! Élvezd a szabadságot! Légy laza, flörtölj, pörögj, ne hajts direkt a fiúkra.

Tudod-e?

Színek és szokások

Azt, hogy minden nép számára más és más jelentést hordoznak a színek, egy brit kutatócsoport állapította meg. Arra voltak kíváncsiak, hogy egyes nemzetekhez tartozó nők milyen tulajdonságokkal ruháznak fel bizonyos színeket.

A kéket az angolok fiatalosnak és kissé férfiasnak ítélték meg. Ezzel szemben az amerikaiaknak érdekesnek és modernnek tűnt.

A pirosat minden országban erőteljesnek és izgatónak vélték, a zöld viszont szinte mindenkinek semleges színnek tűnt. A franciáknak, a hollandoknak és a svédeknek a szépségápolás jutott eszébe róla, az amerikaiaknak az édesség, a svájciaknak a mosópor.

A sárgát minden országban a fiátság, a gyengeség, illetve a vidámság jelképeként tekintették. A franciák és az olaszok piszkos színnek tartották, a hollandoknál az olcsóság jelképe volt.

Az európaiak számára a fekete a gyász színe, Kínában viszont a gazdagsággal, a bőséggel kapcsolják össze.

Nálunk a fehér a tisztaságot, az ártatlanságot jelenti, Kínában pedig a gyászt, a halált.

A vöröset a mi kultúránkban a veszéllyel hozzák összefüggésbe. Ha figyelmeztetni akarunk, akkor általában piros feliratot használunk. A kínaiak ezzel szemben a vöröset a vidámsággal, a mulatsággal, az ünneppel kapcsolják össze.

TE SZERETED?

Bab, paszuly, fuszulyka

Érdekes növény a bab, ez a sokáig kevésre becsült hüvelyes. De miért becsülték le? Mert olcsó volt, futott, mint a bolond, hozta a termést szaporán. Baj sem volt vele túl sok. Csoda-e, hogy jó ideig csupán a szegény ember eledele volt? Még a gesztenyepüré masszáját is babbal hamisították egykoron.

Napjainkra kicsit megváltozott a helyzet. Az ára akkor nőtt meg, amikor elkezdték önálló növényként termesztetni. Hajdan ugyanis a kukorica tövébe ültették a futóbabot. Mivel a kukorica magasra nőtt, felfuthatott rá kedvére. Nem kellett külön karózni, bíbelődni vele, s kapálni is egyszerre lehetett.

Az eredetileg Amerikából hozzánk került növényt a magyar konyhában sokféleképpen készítjük. Csülökkel, kolbásszal, csipetkével levesként is laktató egytálétel. **Jókai Mór**, az író valósággal rajongott a bablevesért, mármint a szárazbabból főzöttért.

De a zöldbab is finom, készüljön belőle akár leves, akár főzelék. Hát még a babgulyás! Sok híve van a különböző szárazbabfőzelékeknek meg a babsalátának is. S a bab az alapja a sóletnek is. A babos rétes viszont manapság is ingyencsemege. Az angol Viktória királynőnek a zöldbab volt a kedvenc körete.

A magyar „bab” szót nyelvészeink legtöbbször szláv eredetűnek tartja. Valaha csak az állati takarmányul szolgáló lóbabot nevezték babnak. Az Amerikából származó közönséges babot sokáig törökbabként emlegették, majd az Alföldön paszuly, Erdélyben pedig fuszulyka lett a neve.

HOBBI

Teacímkek a nagyvilágból

Köztudott, hogy az angolok mindekinél jobban kedvelik a teát, a világ legnagyobb teacímke-gyűjteménye mégis egy német fiatalember, Felix Rotter tulajdonában van. Felix 1981 óta gyűjti a filteres teák címkeit, és négy évvel ezelőtt sikerült megdöntenie az addigi világrekordot 10 400 darabos gyűjteményével. Az első darabokat egy nyaraláson szerezte be, és rögtön be is ragasztotta őket egy bélyegalbumba. Mára tizenöt album is megtelt a világ 96 országából származó címkekkel. A gyűjtésben a családtagok és a barátok is segítettek, de olykor ko-

moly „áldozatot” is kellett hozni egy-egy különleges darab megszerzéséért. Egy izlandi kirándulása alkalmával például előfordult, hogy kilenc csésze teát is megivott egy barátjával egy ültő helyében, hogy a teázó minden teafajtájának címkejét begyűjthesse. Kollekcijában nemcsak teagyártó cégek, de éttermek, hotelek, repülőtérságok cégjelzéseivel ellátott példányok is szerepelnek.

KÉZÜGYESSÉG

A tövistől a tű fokáig

Valamikor régen még nem volt tű, gombostű, így ha a ruhát össze kellett tűzni, hosszú tövist használtak. A gazdagabbak már meglehetősen régen, sok ezer éve kapcsostűt használtak, és ezt szépen díszítették. Félig ékszer, félig használati eszköz volt már a bronzkorban is. A mai gombostűt a 15. század elején egy Tourangeau (ejtsd: turágó) nevű francia drótkészítő mester találta ki. Akkor még minden darabot kézzel alakítottak ki, és ez meglehetősen drága módszer volt. Egy-két gombostűre, varrótüre igen sok pénzt kellett kiadni, rá is ment az asszonyok megtakarított pénze: ezért nevezték el a saját kiadásukra a pénzt tűpénznek. A francia király pl. a lányának nászajándékképp egy doboz gombostűt adott, ami nagy bőkezűségnek számított. A varrótü az övükre akasztott, díszes tokban tartották az asszonyok.

Az avar korból származó régészeti leletek között sok szép tűtök találhatók. A tű készítése meglehetősen bonyolult eljárás volt: az egyik végét hegyesre csiszolták, a másik végét pedig ellapították, majd belevágták a nyílást. Így alakították ki a tű fokát. Ezek után az egészet edzeni kellett, fényesre csiszolni, nemcsak azért, hogy szép legyen, hanem azért is, hogy át lehessen szúrni vele a bőrt vagy a vásznat. A későbbi időkben a tű fokát kékre fúttatták vagy aranyozták, mert a másféle szín segített, hogy a cérnával könnyebben a lyukba találjanak.

Közmondásban

Nagy értéke miatt a tű számos közmondásba bekerült:

Aki türelmetlen, az tűkön ül.

Ha valamit nagyon keresünk, tűvé tesszük érte a házat.

Ha pedig nagyon nehéz megtalálni, az olyan, mintha egy tűt keresnénk a szalmakazalban.

Az egyik legfurcsább mondás a Bibliából ered: a gazdag ember nehezebben jut be a mennyek országába, mint ahogyan a teve bújik át a tű fokán. Hogy ezt megértsük, tudnunk kell, hogy a teve valóban képes volt átréselni magát azon a bizonyos helyen. Az ókori keleti városokban ugyanis a nagy városkapu melletti kis gyalogskaput nevezték tű fokának, az alakja miatt.

F. Á.

Földünk legeslegjei

Európai lemarad a világ többi kontinense mögött, ha a legnagyobb sivatagokat és a leghosszabb folyókat vesszük számba. Meggyőződhetek a mellékelt két táblázat alapján is, ám ha ez nem elég, atlaszok, földgömbök segíthetnek, és a világháló is nagy segítséget nyújthat abban, hogy jól tájékozottak legyetek a világ földrajzában.

Rendkívül izgalmas kérdés, hogyan eljutni a pontos méretig a több ezer kilométeres folyók, vagy sok ezer négyzetkilométeres sivatagok esetében, nem kevésbé lehet csodálatos megpillantani ezeket a földrajzi hatalmasságokat, Földünk legeslegjeit.

A Góbi sivatag

A legnagyobb sivatagok		
Név	Földrész	Terület (km²)
Szahara	Afrika	9 065 000
Góbi	Ázsia	1 295 000
Líbiai-sivatag	Afrika	1 165 500
Rub' al Hali	Ázsia	647 500
Kalahári	Afrika	582 750
Nagy-homoksivatag	Ausztrália	388 500

A Nagy-homoksivatag Ausztráliában

A Nílus

A leghosszabb folyók		
Név	Földrész	Hosszúság (km)
Nílus	Afrika	6656
Amazonas	Dél-Amerika	6400
Jangce (Csang-csian)	Ázsia	6342
Ob-Irtisz	Ázsia	5379
Sárga-folyó (Huangho)	Ázsia	4464
Kongó	Afrika	4640
Amur	Ázsia	4390
Léna	Ázsia	4374
Missouri	Észak-Amerika	4320
Mackenzie	Észak-Amerika	4216

Az Amur

Képzőművészeti fejtörő

Egy kivételes kirándulásra invitálunk benneteket, ezúttal egy kis képzőművészeti kalandozásra! Nézd meg figyelmesen a festményeket, és találd ki, ki az alkotójuk! Ha még a festmény címét is megfejted, elmondhatod magadról, hogy jártas vagy a képzőművészet világában.

1. Benczúr Gyula
Egri József
Szinyei Merse Pál

2. Csók István
Csontváry Kosztka Tivadar
Fényes Adolf

3. Derkovits Gyula
Székely Bertalan
Lotz Károly

4. Mednyánszky László
Vaszary János
Borsos József

5. Feszty Árpád
Paál László
Réti István

6. Mátyóki Ádám
Barabás Miklós
Szobotka Imre

(Megfejtés: 1. Szinyei Merse Pál; Majális, 2. Csontváry Kosztka Tivadar; Magányos cédrus, 3. Székely Bertalan; Vészterződés, 4. Vaszary János; Nő kerti székben, 5. Feszty Árpád; A magyarok bejövetele, 6. Mátyóki Ádám; II. Rákóczi Ferenc képmása, 7. Rippl-Rónai József; Öregasszony ibolyával, 8. Munkácsy Mihály; Asító inas, 9. Barabás Miklós; Galambposta)

7. Rippl-Rónai József
Zichy Mihály
Balló Ede

8. Munkácsy Mihály
Csontváry Kosztka Tivadar
Benczúr Gyula

9. Csók István
Barabás Miklós
Vajda Lajos

Műhold

A tanár lelkesen közli az osztállyal:
 – Gyerekek, ma este holdfogyatkozás lesz.
 Ez egy csodálatosan érdekes, ritka természeti látványosság, úgyhogy senki se felejtse el megnézni pontosan 21 óra 30 perckor!
 Mire Pistike az utolsó padból:
 – Melyik csatornán?

Vendéglőben

– Ettem már jobb sültet is! – mondja a vendég fizetésekor.
 Mire a pincér szárazon:
 – Nálunk, uram, aligha.

Öregszik

– Szevasz, Dezső! De rég láttalak! Hallod-e, jól megvénültél, a szemed alatt könnyzacskók, jókora pocakod lett, a hajad meg mind egy szálra kihullott.
 – De kérem, én Krisztián vagyok!
 – Szegény öregem, már nem is Dezsőnek hívnak?

Gengszterrier

A vevő felháborodottan megy az állatkereskedőhöz:
 – Uram, visszahoztam ezt a terriert, amit a múlt héten vettem itt, mert lop.
 – Mégis, honnan veszi ezt?
 – Tegnap is ellopott a kamrából egy szál kolbászt.
 – Igen, ilyesmi előfordul. De biztosíthatom, uram, a pénzhez sohasem nyúl.

Iskola

Az első osztályos Pirike már egy hete jár iskolába. Anyukájával éppen hazafelé tartanak a suliból, amikor Pirike panaszkodni kezd:
 – Semmi értelme ennek az iskolának! Csak az időmet vesztegetem. Se írni, se olvasni nem tudok, és még beszélni se hagynak!

Az életnek tanulunk

Az elsős kisfiútól kérdezi a szomszéd néni:
 – Na, Sanyika, hogy tetszik az iskola?
 – Az iskola az tetszik, csak a néni nem, aki a kasszában ül és számol.

Itt van Amerika

Az elmeorvosintézetben az egyik beteg szobából éktelen zsvaj hallatszik ki. Benyit az ápoló:
 – Mi ez a hatalmas lárma?
 – Világrészeket játszunk – feleli az egyik bolond.
 – Én vagyok Európa, ő Ázsia, a Kovács úr Afrika és Kiss úr Ausztrália.
 – És az ötödik miért bömböl az ágy alatt?
 – Mert ő lenne Amerika, de még nem feledezték fel.

Törpedráma

Az erdész a tisztáson négy parányi emberkére bukkan.
 – Hát ti kik vagytok?
 – Mi vagyunk Hófehérke hét törpéje – hangzik a válasz.
 – De hiszen ti csak négyen vagytok!
 – Sajnos, uram, nálunk is voltak elbocsátások...

Sótartósírató

– Szilvia, légy szíves, töltsd meg a sótartót! – szól a lányához az anya.
 Fél órával később:
 – Mit piszmogsz annyit, miért nem vagy még kész?
 – De mama, tudod te, hogy milyen nehéz ezt a szerencsétlen sót ezeken a kis lyukakon átpasszírozni?

Hapci

– Te miért vagy itt? – kérdezi az egyik rab a másiktól.
 – Egészségügyi okokból.
 – Az meg hogy lehet?
 – Kicsit meg voltam fázva, tüsszentettem, és a biztonsági őr felébredt.

Börtönben

– Kérem, nekem jogom van az ügyvédemmel beszélni, érte? – kiabálja az őrnök az elítélt.
 – Azonnal beszélni akarok az ügyvédemmel!
 – Jól van, na, de mi az, hogy azonnal? Hol találjuk meg az ügyvédjét?
 – A 117-es cellában.

Remek közönség

A színház igazgatója a második felvonás szünetében kezét dörzsölgetve, lelkesen mondja a körülötte levőknek:
 – Ez csodálatos!
 A közönség pompás hangulatban van ma este, a leggyengébb poénokon is harsányan nevetnek. Egy drámaíró bánatosan felsóhajt:
 – Milyen kár, hogy ma este nem az én darabomat adják!

Mosó Masa

Két anyuka beszélget.
 – Szörnyű, kedvesem, hogy milyen piszkosak lesznek ezek a gyerekek, ha az utcán játszanak – panaszkodik az egyik.
 – Ne is mondd! – bólint a másik. – Tegnap én is nyolc srácot mostam meg, amíg rátaláltam a fiamra.
 Verseny
 A tornatanár futóversenyt rendez az iskolában. Danika megkérdezi tőle:
 – Tanár úr, igaz, hogy csak az első három kap díjat?
 – Igen, Danika.
 – Akkor a többi miért fut?

Formai hiba

– Kérem, bíró úr, én csupán formai hiba következtében kerültem ide – magyarázkodik a vádlott a tárgyaláson.
 – Hogyhogy?
 – A betörés elkövetésekor nem voltam formában.

Naplemente

A nap aranylósugarai szétterülnek a tó vizén, s vörös fényben kezdenek játszani. Gyönyörű a kép. A festőművész nagy buzgalommal próbálja megörökíteni a pillanatot. Háta mögött egy nyaraló házaspár figyel az alkotást. Egyszer csak az asszony odasúgja a férjének:
 – Látod, szívem, mennyit kell kínlódnia annak, aki sajnálja a pénzt fényképezőgépre?

Angol vagy nem? Fülelj csak!

- This no all (Disznóól)
- Kate no mud touch cow one a bock Ron tool. (Két nomád tacskó van a bokron túl.)
- Beer luck! (Bírlak!)
- Soul a new! (Szól anyu!)
- Tap ate a. (Tapéta)
- Fog peace call low. (Fogpiszkáló)
- Tape at war you one a fun. (Tépett varjú van a fán.)

SZÓLÁSMAGYARÁZAT

Csütörtököt mond

Csütörtököt mond a megtöltött puska vagy pisztoly, ha závarzata a ravasz meghúzásakor csattan, de a fegyver nem sül el. Innen ered, tréfás átvitel, hogy csütörtököt mond az a terv, szándék, kezdeményezés, amely nem sikerül, nem valósul meg. Néhol tréfásan azt is mondják: csütörtököt vetett a szája, ami azt jelenti, hogy hazudott.

Nem ismeretes a szólás biztos magyarázata, de valószínűnek tartják, hogy a csütörtök ez esetben hangutánzó szó, melynek eredeti formája a csettet vagy csöttöt vet volt. Ami a puska závarzatának a csattanását jelölte. És azért került kapcsolatba a vet igével, mert régen a puska elsülését úgy is mondták, hogy lobbót vetett a puska. A csettet, csöttöt vetből azért alakulhatott a csettet, csöttöt mond, mert a németben a puska el nem sülését a versagen igével fejezik ki, aminek sagen eleme azt jelenti: mond.

Tegyük még hozzá – csütörtököt lehet mondani a hét bármelyik napján.

Tudod-e?

Milyen „kincsek” rejtőznek a narancs héjában?

Nos, a gyümölcs héjából sajtolat olaj parfümök, légfrissítők alkotórésze, s ez adja az Earl Grey tea illatát is. A keserűnarancsból nyert olajat az aromaterápia a szorongás oldására ajánlja.

Mi vezet a legjobban a hőt?

A hőt és az elektromosságot minden fém közül az ezüst vezeti a legjobban.

Mennyi rózsára van szükség egyetlen csepp rózsaoil előállításához?

A tudomány mai állása szerint egyetlen csepp rózsaoilját harminc rózsaszirmából tudnak előállítani.

Mester a közmondásokban, szólásokban

**Amilyen a mester,
olyan a munkája.**

Az erős fonalból tartós az ing.

Gyakorlat teszi a mestert.

**Jó tanítvány se mindjárt
mester.**

**Könnyű a mesteriség annak aki
tudja.**

Legjobb mester az élet.

Mesterségnek szerencse a mesterisége.

Ne ítélj arról, amihez nem értesz.

**Nem mind katona, ki kardot
hord.**

*Okos mesternek
okos a tanítványa*

JÁTSSZUNK MÁST!

Kakukktojás

Tudjuk, hogy a kakukk nem rak fészket, tojásait más madarak fészkebe, másfajta tojás közé rakja. Nos, itt is ilyesmiről van szó. A játék szabadterén és szobában is játszható. A játékosok kört alakítanak, szabadban füre, zárt helyiségben székekre ülnek le. Két játékost kiszámolunk. Egyikük a kör közepére áll, és őrzi az ott előzőleg elhelyezett vödört vagy jó nagy kalapot. A másik egy rongylabdával a kezében a körön kívül mozog. Ő a kakukk, a kezében lévő rongylabda pedig a kakukktojás. Ha nem sikerül bedobnia, akkor a körben hozzá legközelebb ülő játékos veszi át a labdát, a fészkező pedig a helyén marad. Az ő feladata az, hogy a labdát távol tartsa a fészektől: ha ügyes, röptében kezével kivédi. Csak a körön belül mozoghat. Ha a kakukk beletalál a fészkebe, akkor ő is őrző lesz, és az utolsó – sikeres – dobásából hozzá legközelebb álló játékos lesz a kakukk.

A játékhoz egy rongylabdára (egyéb labdával is játszhatjuk, de ezek könnyen kipattanhatnak), valamint egy vödörre vagy más „fészekre” van szükség.

A helyes válasszal könyvet nyerhetsz!

A 30. számunkban közzétett nyereménykérdés egy karikatúrán volt elrejtve, ami a jelekből ítélve elnyerte tetszésedet. Nagyon sok helyes válasz érkezett, mert felismertétek, Isaac Newton (angol fizikus, matematikus, csillagász, filozófus és alkimista) látható, akinek már csak egy alma kellett, hogy a fejére essen ahhoz, hogy megalkossa a gravitáció törvényét. A szerencse ezúttal a topolyai Benei Rebekára, a Nikola Tesla iskola negyedikére mosolygott, aki egy Jó Pajtás felíratú bögrét nyert. Az ajándékot **igyekszünk a jövő hónap elején kézbesíteni.**

megfejtést. Ha tudjátok a választ, ne habozzatok, hanem mielőbb küldjétek el választotokat címünkre, és máris esélyesek lesztek egy jó könyv megnyerésére! **Megfejtéseket 2018. november 19-éig várjuk.** Levélcímünk változatlan: Jó Pajtás, Vojvode Mišića 1., 21000 Novi Sad, e-mail: jopajtas.szerk@magyarszo.rs

Kérjük, a nevetek mellett tüntessétek fel iskolátok nevét, az osztályt és a laccímet is!

Hunyadisok az Európa Kollégiumban

Ki mondja, hogy az idősebbek nem kíváncsiak a fiatalabbakra? Íme egy jó példa: az újvidéki Európa Kollégium, az egyetemi hallgatóknak otthont adó intézmény meghívta a Hunyadi János Udvari Zenekart a Mátyás király születését és életét feldolgozó kiállítás megnyitójára október utolsó napjaiban. A fiúk nagy sikert arattak a kollégium lakói körében, és ők is megtisztelve érezték magukat.

Egyenruha? Na, ne! Vagy mégis?

Egy ideje Szerbiában is terítéken van az iskolai egyenruhák csepet sem egyszerű kérdése. Mivel látszólag ez az oktatás területéhez tartozó probléma, ezért természetesen mindenki érintve érzi magát. Pártolói azt hangsúlyozzák, hogy hozzájárul a társadalmi különbségek elfedéséhez, míg ellenzői szerint kioltja az egyediséget. De ha egyszerűen elfedjük a különbséget, azzal vajon az okokat orvosoltuk-e? Aki az utcai viseletére nem tud gondot fordítani, vajon mit kezd az egyenruhával. Az egyediség, a tömegből való kitűnés pedig, uniformis ide vagy oda, biztosan utat tör magának.

Ugyanakkor korunk tömegtermelésre, uniformizált emberekre épülő társadalmát ez is meghaladta már. Egy plázában vagy sétálóutcán végignézve azt látjuk, hogy korosztályonként szinte mindenkinek ugyanolyan a frizurája, ugyanolyan sminket visel, és mintha ugyanaból a ruhatárból öltözködnének mindannyian. Mindössze néhány modell ismétlődik újra és újra. Vajon tényleg csak ennyi az ember? De ne feledkezzünk meg a szubkultúrákról sem, amelyek tagjai összetartozásukat egymáshoz hasonló viseletükben is kifejezik: punkok, deszkások, rockerek, emósok. A szubkultúrához (figyeld meg a szót!) tartozók nemcsak összetartanak, de gyakorta valamivel szembe is helyezkednek. Vagy gondolhatunk az amerikai tini filmek klikkjeire: a focisták, a szurkoló lányok meg a stréberek... Az ember szeret sémákban, előre legyártott, rendelkezésre álló mintákban gondolkodni. Címkeket aggatni, csoportosítani. Másik oldalról pedig erős vágyat érzünk arra is, hogy valahová tartozzunk. Utóbbit, a közösséghez tartozást is segítheti az egyenruha viselése, de korántsem biztos, hogy kizárólag a külsőségeken múlik mindez...

Számtalan érvünk lehet az iskolai egyenruha bevezetése mellett és ellen is. Gyakorlati haszna van ugyan, de rengeteg nehézséget is jelentene egy ilyen rendszer bevezetése és működtetése, éppen ezért nálam a mérleg serpenyője a bevezetés elleni oldalra billen. Azonban ez csak az én véleményem, talán te éppen másként gondold...

Herédi Károly

CIP – Katalogizacija u publikaciji
Biblioteka Matice srpske, Novi Sad

82+79(02.053.2)

ISSN 0350-9141

COBIS.SR-ID
16225794

Vajdaság Autonóm
Tartomány

Magyar Nemzeti
Tanács

Vajdasági magyar
gyermeklap

- Megjelenik a tanévben minden csütörtökön ■ Első szám: 1947. január 1. ■ Alapító (lapfajlagos): Magyar Nemzeti Tanács ■ Kiadja a Magyar Szó Lapkiadó és Nyomdaipari Kft., 21000 Novi Sad, Vojvode Mišića 1., Szerbia ■ A kft. igazgatója: **Ökrész Rozália** ■ A Magyar Szó napilap főszerkesztője: **Varjú Márta** ■ A Jó Pajtás hetilap és a Mézeskalács havilap felelős szerkesztője: **Nagy Magdolna** ■ Tördelés és grafikai szerkesztés: **Buzás Mihály** ■ Lektor: **Tóth Eszter** ■ Állandó munkatársak: **Bori Mária, Herédi Károly, Koncz Erzsébet, Lukács Melinda** ■ Telefon: 021/457-100 ■ Kéziratokat és képeket nem őrzünk meg és nem küldünk vissza ■ Terjeszti a Magyar Szó Lapkiadó Kft. terjesztőosztálya, telefon: 021/557-304, e-mail: plasman@magyarszo.rs ■ Dinárfolyószámla: 160-920019-57 Banka Intesa Novi Sad (feltüntetni: Jó Pajtás-előfizetésre!) ■ Előfizetés egy évre (kb. 38-42 szám) 2000 dinár (csak belföldi kézbesítéssel) ■ Előfizetés egy évre (külföldre): a postaköltség változásának függvényében (érdeklődni e-mailben) ■ Készül a Magyar Szó Kft. FORUM Nyomdájában, Újvidéken ■ Jó Pajtás az interneten: www.jopajtas.com ■ Szerkesztőségi e-mail: jopajtas.szerk@magyarszo.rs